

TAMPEREEN YLIOPISTO

Emilia Kukkala

”SELLANEN RÄHEE”

Nuoren rakennustyöläisen identiteetin rakentuminen Raksanuoret-lehdessä.

Tiedotusopin pro gradu -tutkielma
Kesäkuu 2013

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

KUKKALA, EMILIA: ”Sellanen rähee”. Nuoren rakennustyöläisen identiteetin rakentuminen Raksanuoret-lehdessä.

Pro gradu -tutkielma, 65 s.
Tiedotusoppi

Kesäkuu 2013

Tutkielmassa tarkastellaan Rakennusliiton nuorisojäsenten yhteisöllisen identiteetin rakentumista Raksanuoret-lehdessä. Tarkastelun tavoitteena on luonnostella, miten ja millaista identiteettiä alle 35-vuotiaista rakennusliittolaisista koostuvalle yhteisölle heidän omassa lehdessään rakennetaan. Se pyrkii vastaamaan kysymyksen, mitä ominaisuuksia yhteisön jäsenet pitävät itselleen tyypillisinä ja suotavina.

Tarkastelu on toteutettu laadullisen sisällönanalyysin keinoin ja se pohjaa sosiaalisen konstruktivismiin mukaiselle käsitykselle tiedosta. Laadullinen sisällönanalyysi pyrkii kuvailemaan tekstisisältöjä sanallisesti, pyrkien tuottamaan tutkittavasta ilmiöstä yleistettävissä olevan esityksen. Tarkastelun kohteena olivat Raksanuoret-lehdet 01/2009–01/2012, yhteensä seitsemän kappaletta.

Tutkimuksen perusteella rakennusliittolaisen nuorisojäsenen, raksanuoren, identiteetin rakennuspalikoita näissä esityksissä ovat toverillisuus, urheilullisuus ja tunnollisuus. Työntekijänä raksanuori on ahkera ja tarkka, vapaa-ajalla hän etsii jännitystä ja kokeilee mielellään uusia aktiviteetteja. Raksanuori nauttii yhdessä tekemisestä ja olemisesta. Hän mieltää itsensä enemmän käsi- kuin teollisuustyöläiseksi. Raksanuori ei ole leimallisesti poliittinen tai luokkakantainen, mutta arvostaa muita työntekijöitä mieltäen työntekijäpuolen edut yhteneväisiksi alasta ja maasta riippumatta. Raksanuoren identiteetti on maskuliininen, mutta ei sukupuoleen sidottu.

Tutkimus valottaa Raksanuoret-lehden kautta, miten yhteisöllisesti tuotetussa järjestölehdessä rakennetaan sen lukija- ja tekijäkunnan identiteettiä. Identiteetti piiryy esiin sekä oman itsen että muiden yhteisön jäsenten esittämisen tavoissa ja sisällöissä. Tutkimuksen perusteella yhteisesti tunnustettu identiteetti on tässä tapausesimerkissä monipuolinen, mutta yhtenäinen. Yhteisesti hyväksytyssä ja tavoitellussa yhteisön jäsenen ideaalissa ei ole huomattavia murtumia tai ristiriitaisuuksia. Siltä osin Raksanuoret on tyypillinen järjestölehti epätyypillisestä tekoprosessistaan, jota tarkastelussa myös sivutaan, huolimatta.

Asiasanat: järjestölehdet, ay-lehdet, identiteetti, yhteisö, luokka, sukupuoli

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Taustoitus	6
2.1. Nuorten oma kanava	6
2.2. Timpureista toimittajiksi	8
2.3. Oma asema tekijänä ja tutkijana	10
3. Tutkimuksellinen viitekehys	12
3.1. Sosiaalinen konstruktivismi	12
3.2. Aiempi tutkimus.....	14
3.3. Järjestölehti	15
3.4. Käsitteelliset ulottuvuudet.....	16
3.4.1. Identiteetti	17
3.4.2. Luokka	20
3.4.3. Sukupuoli	25
3.5. Tutkimusongelma ja -kysymys	27
4. Aineisto ja metodit	29
4.1. Havaintoaineisto.....	29
4.2. Sisällönanalyysi	32
4.4. Tutkimuksen kulku	34
5. Tulokset.....	38
5.1. Mukaansatempaava ja omiaan puolustava yhteisö	39
5.2. Kunnollinen, solidaarinen ja taisteleva työläinen	44
5.3. Ennakkoluuloton ja helposti innostuva humoristi.....	50
5.4. Adrenaliinin metsästäjä.....	52
5.5. Käsistään kätevä ja harrastukselleen omistautuva	55
5.6. Ruumiillinen raksanuori.....	57
5.7. Tekniikkaan luottava välineurheilija.....	58
5.8. Yhteenveto	59
6. Pohdinta	60
Lähteet.....	64

1. Johdanto

Vuonna 2008 minua pyydettiin vetäjäksi uudelleenlaiseen mediaprojektiin. Rakennusliiton nuorisosaasto halusi perustaa liiton nuorisojäsenille oman lehden, johon he halusivat itse kirjoittaa ja kuvata jutut. Aiemmin liiton nuorisojäsenille, raksanuorille, oli tullut SAK:n nuorten yhteinen Arvo-lehti. Nuorisosaaston kyselyiden perusteella Arvo ei palkitustakin laadukkuudestaan huolimatta ollut luettu eikä edes tunnettu jäsenistön keskuudessa. Tästä silloiselle nuorisosaostolle, nykyiselle nuorisotyöryhmälle, oli syntynyt ajatus tehdä itse sellainen lehti, jonka jäsenistö kokisi enemmän omakseen.

Päädyin tutkimuskysymykseeni, miten ja millaista nuoren rakennustyöläisen identiteettiä Raksanuoret-lehdessä rakennetaan, pohtiessani sitä, mistä syistä lukijat kokevat tai eivät koe lehteä omakseen. Tutkimukseni tarkoitus on luonnostella sitä, miten tällaisessa yhteisö- ja järjestölehdessä, jota tehdään suurimmalta osin vapaaehtoisvoimin, tehdään identiteettityötä. Erottamattomasti siihen liittyen hahmottelen nuoren rakennustyöläisen ideaalikuva – sitä kautta, millaisena he itse sen näkevät ja haluavat esittää lehdessään.

Identiteetti on sekä sitä, miten kokee itsensä, että sitä, miten peilaa itseään suhteessa muihin (Hall 1999). Järjestölehti on paitsi järjestön yhteydenpito- ja viestintäväline, myös identiteettityön väline jäsenilleen. Lehti jo sinänsä toistuvana kokemuksena vahvistaa identiteettiä (Hall 1999). Raksanuoret-lehden kautta luodaan kuvaa raksanuoresta ja samaistuttaessa siihen liitytään Raksanuoret-yhteisöön, joka koostuu alle 35-vuotiaista Rakennusliiton jäsenistä. Tutkin siis sitä, miten identiteetti syntyy subjektin puhuttelun, joka tässä tapauksessa tapahtuu lehdessä, kautta.

Sukupuolen ja luokan käsitteiden kautta tarkastelen, millaista raksanuoren kuvaa lehti jäsenilleen tarjoilee. Koska identiteetti syntyy yhtäältä erottautumisen ja toisaalta samaistumisen prosesseissa suhteessa tiettyihin kulttuurisiin kertomuksiin – tässä tapauksessa muun muassa ikää, ay-liikettä ja työväenluokkaa koskeviin – tarkastelen myös näitä asemoitumisia. Lehdessä raksanuoret esimerkiksi erottautuvat paitsi työnantajista ja toimistotyöntekijöistä, myös tehdastyöntekijöistä nähden itsensä enemmän käsityöläisinä. Vanhemmat oman alan työntekijät ovat esimerkki sekä samaistumisen että erottautumisen kohteesta, sillä samalla kun heitä kohtaan ilmaistaan kunnioitusta, erottaudutaan heidän joistakin toimintatavoistaan luomalla uusia.

Luulen pohdinnasta olevan hyötyä tai ainakin iloa paitsi lehden tekijöille, myös muille, jotka suunnittelevat samankaltaisen lehden tekemistä. Ainakin se kuvaa osaltaan sitä, miten järjestölehdessä rakennetaan yhteisöllistä identiteettiä, tapausesimerkkinä alle 35-vuotiaat rakennusliittolaiset ja heidän lehtensä.

Raksanuori tarkoittaa sekä konkreettisesti että tässä tarkastelussa Rakennusliiton alle 35-vuotiasta jäsentä, joka käytännössä on joko valmistunut alalta, työskentelee alalla tai molempia. Kaikki Rakennusliiton nuorisojäsenet ovat automaattisesti myös Raksanuorten jäseniä. Raksanuorista kirjoitettaessa on syytä huomioida pieni, mutta tärkeä merkitysero oikeinkirjoituksessa. Raksanuoret isolla alkukirjaimella viittaa koko yhteisöön, raksanuoret pienellä alkukirjaimella raksanuoriin yksilöinä ja heidän muodostamiinsa koko yhteisöä pienempiin, kulloisestakin kontekstista koostumuksensa hakevaan raksanuori-yksilöiden joukkoihin. Sama käytäntö on voimassa myös Raksanuoret-lehdessä. Ja jotta asia ei kävisi kaikessa yksinkertaisuudessaankaan liian helpoksi, lehden nimi on sama kuin järjestön. Lukijan ei kannata kuitenkaan säikähtää, sillä tässä tarkastelussa käy kontekstista ilmi, kummasta puhutaan. Silloin kuin ei käy, kirjoitan täsmällisesti Raksanuoret-lehdestä.

2. Taustoitus

Tämä Raksanuoret-lehden syntyvaiheita luotaava luku perustuu omiin kokemuksiini, tietoihini ja näkemyksiini aiheesta asianosaisena. Lehden perustamisen aikoihin, vuonna 2008, Rakennusliitto oli resursoinut nuorisotyöhönsä muun muassa palkkaamalla nuorisotoimitsijoita kiertämään oppilaitoksia. Tästä oli positiivisia kokemuksia ja ilmeisen hyviä tuloksia opiskelevien järjestäytymisasteen nousuna ja liiton nopeana nuorentumisena. Vuonna 2010 jo puolet Rakennusliiton jäsenistä oli alle 35-vuotiaita. Uskoakseni nämä kokemukset ja niiden myötä liiton johdon luotto nuorisotyöntekijöihinsä olivat ne syyt, miksi he lähtivät oppilasjäsenprojektin ohella rahoittamaan myös lehtiprojektia. Kokoustin ensin Raksanuorten vastaavien, sitten yhdessä heidän ja liiton vastaavien kanssa nuorten oman lehden perustamisesta. Muistaakseni ainoa muotoa ja sisältöä koskeva vaatimus liiton taholta lehdelle oli se, että siitä tulisi räväkkä ja nuorten näköinen. Tavoite oli siis sama kuin nuorilla itselläänkin ja minulla lehden vetovastuullisena. Näin jälkepäin arvioisin liiton johdossa ymmärretyn, että onnistuneesta itsellisestä projektista olisi eniten hyötyä myös liitolle.

2.1. Nuorten oma kanava

Lehden teko on ollut opettelua kaikille ja varsinkin alku oli sanalla sanoen mielenkiintoinen. Tehtävänäimme oli luoda tyhjästä uusi lehti ja kouluttaa rakennustyöläisistä toimittajia, eikä kenelläkään meistä – graafikolla, Raksanuorten vastaavilla tai minulla toimitussihteerinä – ollut kummastakaan minkään näköistä kokemusta. Tiedossamme ei ollut, että vastaavaa olisivat muutkaan, ainakaan tällä vuosisadalla, tehneet. Projektiimme kohdistui paljon epäilyjä ja moni ulkopuolinen epäili, ettei lehdenteko tule amatööriporukalta ja yhdeltä aloittelevalta toimittajaopiskelijalta onnistumaan. Oma intoamme ja uskoamme tämä ei horjuttanut, vaan päinvastoin lisäsi näyttämisen halua. Tällaisessa tilanteessa Rakennusliiton johto oli mielestäni kaukonäköinen luvattaen rahoittaa kokeilun ja antaessaan toimituskunnalle vapaat kädet. Koko projektin ideahan oli nimenomaan, että raksanuoret pääsevät kokeilemaan toimittamista ja tekemään itselleen sellaista lehteä kuin haluavat. Mielestäni liitolta oli oikea oivallus, ettei sellainen lehti synny minkään politbyroon ohjauksessa.

Tämän viiden vuoden aikana, kun lehteä olemme tehneet, liitosta ei ole kertaakaan puututtu sen sisältöön millään tavoin – tai ainakaan mahdolliset moitteet tai käskyt liiton suunnalta eivät ole kulkeutuneet toimitussihteerille saakka. Lehtiä ei ole vaadittu etukäteen nähtäväksi eikä sisällön suhteen ole annettu valmiita nuotteja sen enempää kuin muodonkaan. Liiton oman lehden, Rakentajan, toimitukselta olemme kuitenkin kysyttäessä saaneet apua ja heiltä oli toimittaja myös mukana ensimmäisellä lehdentekokurssillamme alustamassa ja seuraamassa toiminnan käynnistymistä. Mielestäni käytäntö on ollut pelkästään oikein, koska journalistinen vapaus on välttämättömyys toimivalle toimitukselle, myös talkoopohjalta organisoidulle ja harrastajamaiselle. Käsitykseni on, että vapautta olisi enemmänkin kuin sitä on rohjettu käyttää. Aloittelevat toimittajat jäljittelevät helposti huomaamattaankin aiempia malleja, kuten vaikkapa Rakentaja-lehden tyyliä kirjoittaa. Raksanuoret ovat osa Rakennusliittoa ja sen muodostamaa yhteisöä edustaen myös sen arvoja, joten voi kysyä, onko suuria näkemyksellisiä nuoret–vanhat-jaon pohjalta edes mielekästä odottaa. Muodossa sen sijaan on pyritty irrottelemaan ja hyödynnetty paljon huumoria esimerkiksi lavastuskuvien muodossa. Ehkä hieman paradoksaalisesti nämä kuvat ovat myös lehden kenties poliittisinta antia.

Jo alkuun sovimme, että lehti ilmestyisi 20-sivuisena kahdesti vuodessa ja tässä on pysytty. Lehden levikki on 30 000 ja se tulee automaattisesti jokaiselle alle 30-vuotiaalle Rakennusliiton jäsenelle, joita on suurin piirtein saman verran. Lehteä myös jaetaan alan oppilaitoksissa ja erilaisissa liiton ja järjestön tapahtumissa. Lehdet ilmestyvät myös Raksanuorten internetsivuilla¹ pdf-tiedostoina. Ensimmäinen Raksanuoret-lehti ilmestyi syksyllä 2009 ajatuksella, että projektia jatketaan ja se saa rahoitusta niin kauan, kuin se vaikuttaa toimivan ja täyttävän tarkoituksensa nuorten omana viestintä- ja vaikutuskanavana sekä yhteishengen lujittajana. Nyt alkukesästä 2013, viidentenä toimintavuonna, on yhdeksäs lehti jo ilmestynyt ja kymmenes työn alla. Alkuvaiheessa projektiin kohdistettujen epäilysten sijaan muissa liitoissa on oltu kiinnostuneita ja joissain kuulemma jopa viritelty samankaltaisia ajatuksia.

Lehden tunnettuudesta ja vastaanotosta jäsenistön keskuudessa ei ole tehty tilastollisesti pätevää tutkimusta, mutta liiton nuorisotyöntekijät ovat koko lehden ilmestymisen ajan keränneet oppilaitoksissa ja tapahtumissa kiertäessään satojen vastausten epävirallisen aineiston sitä sivuten. Näiden vastausten perusteella lehden tuntee nyt useampi kuin yhdeksän kymmenestä jäsenestä, kun

¹ <http://raksanuoret.rakennusliitto.net/>

Arvon aikaan luku oli samanlaisten kyselyjen mukaan miltei päinvastainen. Vastausten perusteella lehti toimii paitsi lukuelämyksenä, myös tiedonvälityskanavana jäsenistölle. Tämä käyttötarkoitus alkoi ilmetä parin ensimmäisen vuoden jälkeen, kun jäsenet alkoivat kertoa saaneensa tietoa esimerkiksi tapahtumista tai heitä koskevista oikeuksista lehden kautta. Suosituimmista juttutyypeistä ei ole tietoa, mutta havaintojen mukaan ainakin oppilaitoksissa tapaavat pulpettien ja pöytien päälle jääneet lehdet olla auki – ei niin kovin yllättävästi – enimmäkseen autoja ja moottoripyöriä koskevien juttujen kohdalta.

2.2. Timpureista toimittajiksi

Käytännössä tehtävänäni on ollut opettaa vaihtuvalle 10–30 hengen kokoiselle porukalle kirjoittamisen alkeet, vetää jokaisen ilmestyvän lehden yhteydessä kirjoittamis- eli niin sanottu lehdentekokurssi, editoida valmiit jutut ja ylipäänsä koordinoida lehti ideoista ja yksittäisistä jutuista lopulliseksi kokonaisuudekseen. Myös lehden pääjutun kirjoittaminen on vastuualuettani, joihinkin numeroihin olen kirjoittanut myös muita juttuja. Graafikkona ja taittajana toimiva henkilö, joka on vaihtunut kertaalleen, hoitaa visuaalisen puolen kuvineen, taiton ja yhteydet painoon. Työnjako on pysynyt suurin piirtein samana lehden koko lyhyen historian ajan, paitsi että toimituskunta on koko ajan enenevästi kommentoinut ja vaikuttanut lehden visuaaliseen ilmeeseen. Itsekin olen toimitussihteerin ominaisuudessa siihen aivan alkuaikojakin enemmän ottanut osaa ja pyrkinyt kehittämään yhdessä toimituskunnan kanssa heidän haluamaansa suuntaan. Vaikka kuvaamista ei ole opetettu kuin parilla lehdentekokurssilla, ovat kirjoittavat toimittajat myös innokkaita kuvaajia ja joukossa on muutama valokuvausta ammattimaisemminkin harrastava. Ensimmäistä numeroa lukuun ottamatta käytännössä kaikki lehden kuvat ovat joko toimittajien ottamia tai omiani.

Yksikään lehden jutuista omia kirjoittamiani lukuun ottamatta ei ole ammattitoimittajan, vaan ammattirakentajan, kirjoittama. Vetämilläni lehdentekokursseilla olen pyrkinyt opettamaan perusteet lehtijutun kirjoittamisesta ryhmän lähtökohdat huomioon ottaen ja hyödyntämään niitä vahvuuksia, mitä kullakin ryhmällä kirjoittajina on. Olemme ideoineet, harjoittaneet mediakritiikkiä, miettineet sanavalintoja ja kuvakulmia, pohtineet juttujen rakennetta ja editoineet toistemme juttuja ryhmissä ja pareittain. Kielioppia ja oikeinkirjoitusta en ole opettanut juuri

enempää kuin on pyydetty. En näe sitä kovin mielekkäänä ajankäyttönä kaksipäiväisillä kursseilla ja editoin joka tapauksessa jutut julkaisukuntoisiksi kurssin jälkeen. Kielen tasolla olen kiinnittänyt enemmän huomiota sen värikyyteen ja kannustanut persoonalliseen ilmaisuun. Tärkeimpänä olen pitänyt sitä, että kirjoittajat löytävät hyviä aiheita ja näkökulmia arjestaan, jonka he itse tuntevat parhaiten. Aiheen tuntemus on lehden vahvuus.

Nimelliseksi ja vastuulliseksi päätoimittajaksi valittiin alussa nuorisotyöryhmän, silloisen nuorisajaoston, puheenjohtaja. Päätoimittaja kirjoittaa lehteä linjaavan pääkirjoituksen ja käy lehden läpi yhdessä toimitussihteerin ja nuorisotyöryhmän lehti-vastuuhenkilön kanssa ennen sen painoon menoa. Alun jälkeen päätoimittaja on vaihtunut kerran, vuonna 2011. Toimittajakunta on vaihtunut suurelta osin nuorisotyöryhmän vaihtumisen 2012 myötä. Samassa yhteydessä liitossa nuorisajaoston nimi muutettiin nuorisotyöryhmäksi. Toki toimittajakunta on vaihdellut alusta asti muutenkin olematta koskaan kahden eri numeron kesken täysin sama, koska jokaisen lehden toimittajiksi eli viikonlopun mittaiselle lehdentekokurssille kurssikeskus Siikarantaan ilmoitaudutaan vastaamalla avoimeen ilmoitukseen. Ilmoittautua voi kuka tahansa liiton nuorisojäsen. Vaihtuvuudesta huolimatta mukana on yhä monia ensimmäisen lehden teossa mukana olleita.

Ydinporukka on melko pysyvä, toisaalta taas monet käyvät kokeilemassa lehdentekoa kerran tai kaksi, toiset taas jäävät pidemmäksi aikaa ja heistä tulee osa ydinporukkaa. Tämä on osoittautunut toimivaksi konseptiksi, sillä vaikka kursseilla on ollut parhaillaan kolmatta kymmentä uutta toimittajaa, on aiemmin mukana olleita ollut aina tarpeeksi välittämään käytäntöjä eteenpäin. Erityisesti kahden viimeisimmän vuoden aikana, vuosina 2012–2013, on kokemuksen karttuminen ja hyöty eritasoisista kirjoittajista alkanut selkeästi näkyä lehdentekokursseilla. Tilanne on jonkin verran erilainen kuin ensimmäisillä kursseilla. Pidempään mukana olleet opastavat sekä uusia että tarvittaessa toisiaan. Esimerkiksi kirjoittamisprosessia, lehden sisältöä, sen linjaa ja journalistin etiikkaa koskevia keskusteluja käydään paljon enemmän myös toimituskunnan kesken eikä vain toimitussihteerin-ohjaajan ja kurssilaisten välillä. Alussa kursseihin vahvemmin sisältynyt ideointi on myös siirtynyt miltei kokonaan kurssin ulkopuolelle. Osallistun ideoista käytävään keskusteluun, mutta en ohjaa sitä niin vahvasti kuin alussa kursseilla. Kursseilla painopiste on siirtynyt ideoinnin opettamisesta näkökulmien hiomiseen.

Omasta projektin vetäjän näkökulmastani yhtä tärkeää kuin tehdä yhteisölle omannäköistä lehteä on ollut tarjota suurelle joukolle nuoria positiivinen kokemus kirjallisesta itseilmaisusta ja rohkaista siihen. Moni sellainen nuori, joka ei ole omien sanojensa mukaan kirjaan tai kynään koskenut sitten peruskoulun jälkeen muuten kuin pakon edessä, on innostunut kurssilla kirjoittamisesta ja onpa joukosta paljastunut varsinaisia lahjakkuuksiakin. Tämä on ollut minulle henkilökohtaisesti ehkä palkitsevinta koko projektissa. Myös pidempään mukana olleiden kehittymistä on ollut suuri ilo seurata. Moni on myös kertonut alkaneensa katsella arkista ympäristöään ”juttuvinkkisilmin” ja alkaneensa seurata mediaa eri tavoin kuin aiemmin. Pidän sekä henkilökohtaisella että yhteiskunnallisella tasolla tärkeänä sitä, että myös ne, jotka eivät kirjoita ammatikseen tai ole sitä opiskelleet, rohkaistuvat kirjoittamaan näkemyksistään ja kokemuksistaan. Suomalainen peruskoulu on kuitenkin siihen valmiudet kaikille antanut.

2.3. Oma asema tekijänä ja tutkijana

Raksanuoret ovat sekä työnantajani, freelancerin työni tilaaja että työkavereitani. Tutkimuskohteen läheisyys on sekä heikkous että vahvuus. Sen objektiivinen tarkastelu on vaativaa, koska katson aihetta läheltä ja sisältä päin ja sillä on minulle myös henkilökohtaisia merkityksiä. Pyrin objektiivisuuteen kirjoittamalla sidokseni ja asemoitumiseni auki, jotta lukijan on mahdollista arvioida niiden mahdollista vaikutusta lopputulokseen. Raksanuoret on ollut minulle tärkeä kenttä omaan ammatilliseen kasvuun ja ammattitaidon soveltamiseen. Olen peilannut teoriassa oppimaani ja testannut sitä käytännössä lehtiprojektin parissa. Luulen, ettei monella ole ollut vastaavanlaista tilaisuutta soveltaa tutkinto-opintojaan niin laaja-alaisesti käytäntöön sitä mukaa, kun ne etenevät. Järjestö on ollut myös työnantajani, joskaan ei työsuhteinen, miltei koko yliopistossa opiskeluni ajan. Kirjoittaessani raksanuorista kirjoitan samalla myös monista työkavereistani ja kavereistani – tämä lienee tutkimuksellisen otteen haasteellisin osa. En ole ollut pelkästään tekemässä heille merkityksellistä projektia, vaan projektista on tullut merkityksellinen myös itselleni. Ymmärrän poikkeuksellisen tutkijan positioni olevan mahdollista vaikuttaa tutkimukseen esimerkiksi niin, etten huomaa joitain sellaisia asioita, joita täysin ulkopuolinen tarkastelija huomaisi tai että objektiivisuuspyrkimyksestä huolimatta luon lehdestä tai yhteisöstä liian ruusuista kuvaa oman hyvän kokemukseni pohjalta.

Läheiseen aiheeseen objektiivisesti suhtautumisessa auttaa kuitenkin se, että tärkeimmän kysymyksen suhteen olen kuitenkin pelkässä tutkijan asemassa. Tarkasteluni pääpaino on raksanuoren identiteetissä, enkä itse ole raksanuori. Eikä aiheen läheisyys onneksi ole pelkkä haitta. Minulla on viiden–kuuden vuoden ajalta paljon sellaista taustatietoa ja havaintoja, joita ulkopuolinen tutkija ei voisi koskaan sellaisinaan saada käsiinsä tai ainakin saisi nähdä kovasti vaivaa vastaavien taustatietojen ja kokemusten hankkimiseksi. Koska olen ollut projektissa mukana sen ideoinnista lähtien, olen nähnyt sekä lehden että toimittajien kehittymisen. Sen lisäksi olen saanut seurata myös lehden ryhmädynamiikan kehittymistä ja projektin merkitykselliseksi tulemisen tekijöilleen.

Raksanuoret-lehden teko on synnyttänyt paitsi Raksanuoret-lehden, myös lehdentekijäyhteisön. Alusta näihin päiviin asti olen jaksanut hämmästyä raksanuorten loistavaa yhteishenkeä, joka on mielestäni leimannut myös koko lehdentekoprojektia. Motivaatiosta ei ole ollut puutetta, innostuneisuus on ollut silmännähtävää – ennen kaikkea korvin kuultavaa – ja ideat ovat sinkoilleet ”toimituksessa” siinä kuin hervoton huumorikin. Iloisesta asenteesta huolimatta ovat hommat silti hoituneet aina ajallaan. Työmotivaatio on työntekoon tottuneilla ollut kohdallaan, vaikka heille kyse on vapaa-ajasta ja harrastuksesta. Ainakaan deadlineista kiinni pitämisessä raksanuoret eivät oman kokemukseni mukaan juuri häviä keskimääräisille toimittajille. Pitkään hämmästelin, miten amatöörit pystyivät keskittymään ja saamaan kokonaisen lehden aikaan yhdessä viikonlopussa, parhaimmillaan 30 ihmisen meluisassa atk-luokassa kaikkien puhuessa toistensa päälle, jonkun kuunnellessa musiikkia ja vitsien lentäessä tauotta. Sitten tulin ajatelleeksi, että rakennustyömailla on pitänyt tottua tekemään töitä porukassa ja meluakin on luultavasti hieman enemmän kuin toimituksessa. Radiokin taitaa monella työmaalla pauhata. Deadlineista ei parane jäädä työmaillakaan. Rakennustyössä opituista sosiaalisista ja työskentelytapoihin liittyvistä taidoista oli siis hyötyä myös toimitustyössä.

3. Tutkimuksellinen viitekehys

Tutkimukseni tietoteoreettinen tausta on sosiaalisessa konstruktivismissa ja tiukkoja luokitteluja pakenevassa kulttuurintutkimuksessa. Tutkimuksesta tekee tiedotusopin opinalaan kuuluvaksi se, että kieltä ja sen käyttöä tutkitaan journalistisessa ympäristössä, järjestölehdessä. Toinen tavoite, jonka voidaan katsoa kuuluvan tiedotusopillisen tutkimuksen piiriin, on se, että samalla valotetaan myös tämän järjestölehden tekemisen tapaa, joka ei nykyisessä ay-lehdistössä ole kovin tavanomainen.

3.1. Sosiaalinen konstruktivismi

Sosiaalinen konstruktivismi korostaa tiedon sosiaalista luonnetta. Sen kautta voidaan tarkastella sitä, miten kieli tuottaa asiantiloja, eli tässä tapauksessa identiteettiä. Sosiaalisen konstruktivismin viitekehyksessä kieli luo todellisuutta ennemmin kuin heijastaa. Tiedon muodostus on sosiaalista ja maailma on sosiaalisesti luotu ja yhteisesti tunnistettu – sekin on siis sopimus, ei yleinen ja yhtäläinen absoluuttinen totuus, joskaan konstruktivismi ei ota kantaa esimerkiksi tieteellisten totuuksien sopimuksenvaraisuuteen. Sosiaalinen konstruktivismi ei sinänsä kiellä minkään konkreettisen, todellisen tai alkuperäisen olemassaoloa, mutta nimensä mukaisesti pyrkii kiinnittämään huomiota sen tiedon, jota meillä maailmasta on, sosiaalisesti rakentuneeseen luonteeseen. Tosin sosiaalista konstruktivismia edustavaa postmodernia identiteettiteoriaa on kritisoitu siitä, ettei se ota huomioon käytännöllistä ja ruumiillista todellisuutta, vaan keskittyy kielellisesti tuotettuun ja diskursiiviseen (Eteläpelto, Collin & Saarinen 2007: 103). Tässä tutkimuksessa en esimerkiksi kiellä, etteivätkö raksanuoren representaatiot kertoisi jotain todellisista raksanuorista tai heidän yhteisöstään, mutta korostan sitä, että nämä representaatiot yhtä lailla luovat todellisuutta kuin heijastavat sitä ja kiinnostukseni kohdistuu tuohon luomukseen.

Stuart Hall kirjoittaa (1992: 7), ettei ”tuolla jossakin” ole olemassa todellisuutta *meille* riippumatta diskursseista, jotka sitä esittävät (kursiivi lisäämäni), todellisuus perustuu aina myös sen esittämiselle. Esimerkkinä hän käyttää rodun käsitettä, joka on aina tuotettu joukkotiedotuksen kautta. Todellisuus ei ole esittämisestään riippuvainen –paitsi meille. Joukkotiedotus kyllä heijastaa jotain todellisuudesta, mutta se myös tuottaa asioita näissä heijastuksissa. Käsitän representaation paitsi kulttuurin tuottamisen kenttänä, myös sen muodostajana (emt. 307). Toisin sanoen ”kulttuuri

saa meidät aikaan sosiaalisina yksilöinä” (emt. 308), koska identiteetit eivät muodostu siitä irrallaan. Identiteetti rakentuu aina vuorovaikutuksessa (Eteläpelto, Collin & Saarinen 2007: 97) ja vuorovaikutus kulttuurissa. Mitä tulee kulttuuriin, ay-liikettä ja työntekijöitä tarkastellessani tarkastelen väistämättä myös jonkinlaista työväenkulttuuria. Tosin Hall huomauttaa (1992: 25–26), ettei kapitalismin syntymisen jälkeen ole ollut olemassa mitään markkinoista erillistä, autenttista, puhdasta kansan- tai työväenkulttuuria ja ihmiset ovat aina pakon edessä sopeutuneet vallitseviin järjestelmiin. Ei ole olemassa autenttista työväenluokan kulttuuria erillään kapitalismin lainalaisuuksista, erillään sen logiikan tunkeutumisesta yhä useammille elämäalueille (emt. 249, 253–254). Niin myös esimerkiksi kuluttaminen voi olla samalla sekä yksilölle nautinnollista että yksilöä riistävää (emt. 26). Hall varoittaaakin samaistamasta esimerkiksi teknologian tuotteita, niistä kiinnostumista ja niistä nauttimista yksityisiin markkinoihin (1999: 27). Kulutuskin on aina symbolista työtä: kuluttamalla ilmaistaan, kulutusmahdollisuuksista tai materiaalisesta niukuudesta riippumatta, myös symbolista asemaa, siis identiteettejä. Hall toteaa, että on olemassa myös erottuvia luokkakulttuureja, mutta ne eivät ole yksi yhteen koko luokan kanssa, vaan sekoittuvat aina osin muihin kulttuureihin (1992: 260). Siksi tarkastelen työväenluokkaa ja sen kulttuurin edustajina heidän arkipäiväisen olemisensa ja harrastamisensa kautta. On myös huomattava, ettei työväenluokkaan kuuluva välttämättä jäsenenä olemistaan laajemman yhteiskuntarakenteen kautta saati nimenomaan työväenluokkaan kuulumisen (Blom ym. 1986).

Mikko Lehtonen määrittelee Niin & Näin -lehden artikkelissaan (1994) kulttuurintutkimuksen postmodernia todellisuutta tutkivaksi tieteenalaksi, jossa kulttuuria ei käsitetä kapeasti vain korkeakulttuuriksi tai muuksi erillisilmiöksi, vaan se läpäisee kaiken olemisen ja elämisen. Kulttuurintutkimus on Lehtosen mukaan tämän näin ymmärretyn kulttuurin, ”jokapäiväisen sosiaalisen todellisuuden”, tutkimista sekä konkreettisenä että kuvainnollisena toimintana. Hän määrittelee kulttuurintutkimuksen suhdetta muihin tieteenaloihin ja ympäröivään todellisuuteen kuvaten sen olevan ”rajalla, niin akateemisen ja ei-akateemisen maailman rajalla kuin akateemisten oppialojen välisillä rajoilla”. Oma tutkimukseni on myös epäilemättä akateemisen ja ei-akateemisen maailman rajalla tutkiessaan ei-akateemista sosiaalista todellisuutta ja sen rakentumista pyrkien hahmottamaan sen ilmiöitä sisältä käsin. Se lähtee liikkeelle arkitodellisuudesta ja sen herättämistä kysymyksistä pyrkien ymmärtämään ja hahmottamaan hyvin konkreettisia ilmiöitä. Sen lisäksi tutkimukseni liikkuu oppiaineiden välisillä rajoilla ollen tavallaan sosiologista tutkimusta

journalistisen tuotteen sisällä. Näin ollen sillä on muodollisia yhtymäkohtia miltei enemmän kulttuurintutkimukseen kuin varsinaiseen tiedotusopilliseen tai viestinnän tutkimukseen.

3.2. Aiempi tutkimus

Identiteetti on yksi laajimmin tutkittuja kohteita sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä. Identiteettiä on tutkittu muun muassa sosiaalipsykologian, sosiologian, sukupuolen- ja kulttuurintutkimuksen nimissä. Tarkastelen identiteettiä yhtäältä Stuart Hallin ja toisaalta Beverley Skeggsin, joka puolestaan pohjaa käsityksensä identiteetistä Pierre Bourdieaun käsityksille, tutkimuksen kautta. Hall on tutkinut erityisesti etnistä identiteettiä, Skeggs luokkaidentiteettiä ja sukupuolta. Molemmat sijoittuvat kulttuurintutkimuksen ja sosiologian piiriin. Kun taas katsotaan identiteettiä journalismin tutkimuksessa, tyypillinen tutkimuskohde on tietyn ryhmän identiteetin rakentuminen journalismin kautta. Myös erilaisia ammatti-identiteettejä on tutkittu. Järjestölehdistä puolestaan on tehty yleisötutkimusta ja järjestölehtien kenttää avaan lyhyesti lähinnä Olli Kariniemen tutkimuksen kautta.

Tampereen yliopistossa on tehty tutkimusta ay-lehtien toimittajien työstä ja ammatti-identiteetistä. Haastateltujen toimittajien mukaan lehtien tehtävä on vastata rivijäsenten tiedontarpeeseen, toimia järjestön sisäisenä foorumina ja yhteydenpidon kanavana sekä joidenkin mielestä ensisijaisesti liiton äänenkannattajana (Heinonen ym. 1996: 12). Vaikka Raksanuoret-lehden toimittajat eivät ole ammattitoimittajia vaan ammattirakentajia, näkemykset lehden tarpeista ovat ammattitoimittajien kanssa pitkälti yhteneväiset. Enemmän kuitenkin korostetaan näkyvyyttä ulospäin, sillä lehti on alusta asti ymmärretty vaikutuskanavaksi myös järjestön ulkopuolelle. Vastaavaa ammatti-identiteetti-problematiikkaa, ollako tiedottaja vai toimittaja, (emt. 28–29) kuin ammattitoimittajilla, eivät Raksanuoret-lehden toimittajat kaksoisroolistaan – tekijä ja lukija – huolimatta todennäköisesti kuitenkaan kohtaa, koska heidän pääasiallinen identiteettinsä on rakentajan.

Lähimmäksi omaa tutkimusaiheittani tulevat aiemmat opinnäytteet on tehty identiteetin rakentamista sosiaalisessa mediassa, kuten IRC-Galleriassa² sekä pienlehdessä yhteisöllisyyden pohjana³.

² Teräväinen, Paula (2009) *"Mä haluan näyttää parhaimman puolen itsestäni."*: IRC-Gallerian valokuvat nuoren identiteetin rakennuksessa. Tampere: Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden laitos, 2009.

³ Hotokka, Päivi (2005) *Ponikavereita ja muita sisäpiirin juttuja. Vaatimaton pienlehti luo pohjaa yhteisöllisyydelle.* Tampere: Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden laitos, 2005.

Tiedotusoppiin on tehty opinnäytteitä myös toimittajien ammatti-identiteeteistä. Mediakulttuurissa on tutkittu ”uuden työväenluokan” representaatioita dokumenttielokuvissa⁴ ja sosiaalipolitiikassa työntekijöille irtisanomisuutisoinnin yhteydessä lehdistön rakentamista identiteeteistä⁵.

Tiedotusopissa järjestölehteä on tutkittu myös kansalaisjärjestön vaikuttamisen välineenä⁶ Lehteä yhteisöllisyyden ja erottautumisen välineenä on tutkittu jalkapallokulttuurin fanzine-lehtien kautta⁷.

3.3. Järjestölehti

Erlaisia ammatti- ja järjestölehtiä on miltei puolet Suomessa kotiin kuljetettavista lehdistä (Kariniemi 2010: 78). Ammattiliiton julkaisemana lehtenä myös Raksanuoret kuuluu järjestölehtien kategoriaan. Tyypillisesti järjestölehdet kertovat ”meistä ja muista” (emt. 78), siis luovat identiteettiä eron politiikan kautta. Ne vastaavat yhteisöä koskeviin kysymyksiin, kuten ”keitä me olemme (toiminta-ajatus), mitä teemme (missio), miksi haluamme tulla (visio) ja miten sen saavutamme (strategia)” (emt. 78). Järjestölehdillä, kuten medialla yleensä, on tärkeä merkitys identiteetin rakentamiselle, koska järjestölehti edustaa yhteisön arvoja ja lukija etsii sieltä ”rakennusaineita omaan elämäänsä”. Usein tosin tarjotaan ja toistetaan vain yhtä tai kahta, järjestölle suotuisaa ja edustavaa, mallia, jotka eivät jäykkyydessään kuitenkaan hyödytä identiteettityötä tekevää ja saavat tämän etsimään samaistumiskohteita muualta (emt. 46). Järjestölehdet ovat olemassa ensisijaisesti taustayhteisöilleen ja toimivat niiden tuella, ne eivät tavoittele voittoa vaan pyrkivät toimimaan sekä yhteydenpidon välineenä että edustamaan taustayhteisöjään (emt. 79). Täten niiden on mahdollista erikoistua ilman kaupallisia paineita ja miellyttää massoja. Puhtaasti journalistiselta kannalta tämä saattaa tarjota mahdollisuuden laajempaan journalistiseen vapauteen kaupallisiin lehtiin verrattuna. Kariniemen mukaan nykyiset järjestölehdet korostavat yhdessäoloa ja yhteistoimintaa, mutta eivät anna tilaa eriäville mielipiteille (emt. 79). Järjestölehden tehtävä on olla järjestönsä äänenkannattaja (emt. 266).

⁴ Hurme, Kati (2007) *Uusi työväenluokka? Identiteetin ja toiseuden representaatiot vuosituhannen vaihteen kotimaisissa dokumenttielokuvissa Työväenluokka ja Joutilaat*. Tampereen yliopisto, Humanistinen tiedekunta, 2007.

⁵ Kaukopuro, Hanna (2008) *Joustava suomalainen työntekijä, jähmeä suomalainen työvoima: Millaisia identiteettejä työntekijälle rakennettiin Perloksen ja UPM:n irtisanomisuutisoinnissa vuosina 2005–2006?* Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, 2008.

⁶ Ahonen, Kristiina (2008) *Järjestölehti kansalaisjärjestön vaikuttamisen välineenä – Tapaustutkimus Elämäntapaliiton Myötäote-lehdestä*. Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, 2008.

⁷ Partanen, Joonas (2011) *Me vastaan he - silti se on yhteinen pelimme. Yhteisöllisyys ja erottautuminen englantilaisissa jalkapallofanzineissa*. Tampereen yliopisto, Viestinnän, median ja teatterin yksikkö, 2011.

Stuart Hall (1992: 293) lyö luonnehdintansa mukaan keskiluokkaisten tyyllitietoisia avantgardistisia ”pikku mielipidelehtiä” sillä, että ne jäävät pienen piirin huviksi. Niin jäävät myös hänen kömpelöiksi ja muinaisjäänteiltä näyttäviksi luonnehtimansa työväenliikkeen lehdet, joita hän kutsuu työväenliikkeen lehdiksi vain sitaateissa. Sekä kansanomaisen muodon että sisällön löytäminen vaikuttaa haastavalta. Tämä on tiedostettu myös Raksanuoret-lehdessä, jonka tarkoituksena ei ole ollut tulla avantgardistiseksi pikku mielipidelehdeksi sen koommin kuin muinaisjäänteeltä näyttäväksi nimelliseksi työväenliikkeen lehdeksi. Tavoitteena on ollut sekä sisällöltään että ulkoasultaan tuore, räväkkä ja menevä lehti, jota luetaan jäsenistön parissa laajalti. Tämän tutkimuksen mielenkiinnon kohteena ei kuitenkaan ole tämän tavoitteen mahdollinen toteutuminen.

3.4. Käsitteelliset ulottuvuudet

Keskeisimpiä käsitteitä ovat identiteetti ja yhteisö, koska koko tutkimusongelma pyörii identifikaation ja yhteisöllisyyden ympärillä. Analyysissä hyödynnän myös sukupuolen ja luokan käsitteitä, koska ne ovat myös vahvoja identiteettejä. Hypoteesini on, että Raksanuoret-lehdessä luodaan uudentyyppistä identiteettiä, joka on luokkapohjainen, mutta ammattierityinen, maskuliininen, mutta ei sukupuoleen rajattu. Tässä luvussa luonnostelen, miten identiteetin, yhteisön, sukupuolen ja luokan käsitteiden avulla on mahdollista lähestyä tutkimusongelmaa. Valaisen niiden avulla tutkimusaineistoa eri näkökulmista vastatakseni tutkimusongelmaan systemaattisesti, sen eri ulottuvuuksia huomioiden. Pyrin löytämään aineistosta esimerkkejä ilmiöistä ja ulottuvuuksista, joita tässä tutkimuksessa käytetyt käsitteet kuvaavat.

Tiivistäen voidaan sanoa, että tässä tutkimuksessa yhteisöllisellä identiteetillä ymmärretään kuvitteellisessa yhteisössä sosiaalisesti rakentunutta ja jaettua käsitystä siitä, mikä on yhteisön jäsenille yhteistä, tyypillistä ja hyväksyttävää. Sitä rakennetaan paitsi yhteisen, myös eron kautta, aina suhteessa muihin. Sitä rakennetaan erottautumalla muista ja samaistumalla muihin, vanhempiin ja pysyvämpiin, yhteisöihin ja identiteetteihin. Raksanuoren identiteetti rakentuu läheisessä vuorovaikutuksessa muun muassa ay-liikkeen, muiden fyysisten työntekijäammattien, siirtotyöläisyyden ja vanhempien rakentajien kanssa. Eroa tehdään paitsi työnantajiin, myös toimisto-, ja tehdastyöläisiin. Rakennusosalalla työskentelevien identiteetti vaikuttaa hyvin pitkälti ammattierityiseltä. Rakentajat haluavat erotella itsensä ja työnsä monista muista vastaavista

fyysisistä perinteisistä duunariammateista. Tätä eroa tehdään esimerkiksi korostamalla rakennustyön käsityöläisyyttä, vaativuutta ja vaihtelevuutta: se on sentään ihan jotain muuta kuin liukuhihnatyötä. Käsitys määrittää rakennustyöntekijää myös työelämän ulkopuolella.

Identiteettiä ilmennetään ja luodaan myös esimerkiksi pukeutumisen ja puhetapojen kautta. Tarkastelen myös, miten toimijat esitetään harrastustensa kautta ja miten jutuissa rakennetaan sukupuolta. Vaikka määrällisesti lehdessä käsitellään työelämää huomattavasti vähemmän kuin harrastuksia ja muuta vapaa-ajan toimintaa, tuntuvat ei-ammattilliset jutut määrittävän ammatti-identiteettiä vähintään yhtä vahvasti kuin suoranaisesti työelämään liittyvät. Toisaalta se voi kääntäen tarkoittaa myös, että ammatti-identiteetti ulottuu elämän muillekin osa-alueille kuin työelämään, -yhteisöön ja ammattiyhdistysliikkeeseen. Tämä on luokan uudentyyppistä määrittelyä.

3.4.1. Identiteetti

Aiemmin ihmisen sosiaalinen paikka ja sen myötä identiteetti riippuivat pitkälti luokasta, kansallisuudesta ja ammatista. Nyt identiteetit ovat liikkuvampia – myös ammatti-identiteetit työelämän muuttumisen myötä. Teollisessa yhteiskunnassa työidentiteettiä ”rakennetaan noudattamalla byrokraattiseen toimintakulttuuriin kuuluvia sääntöjä ja omaksumalla teknisesti taitavan ja tehokkaan työntekijän identiteettiasema”. (Eteläpelto, Collin & Saarinen 2007: 95) Niin sanotut vanhat identiteetit, jotka määrittivät meitä kauan, eivät enää päde nykyisessä sosiaalisessa todellisuudessa, jossa Hallin mukaan yksilöllä ei ole samanlaisia sosiaalisia kiinnekohtia kuin modernissa maailmassa (1999: 19). Vanhat identiteetit ”antavat tietä uusille identiteeteille ja sirpaloittavat modernia yksilöä yhtenäisenä subjektina” (emt. 19). Identiteetti ei ole jotain valmista, ikuista ja muuttumatonta, kuten ihminenkään ei ole läpi elämänsä ja sen eri tilanteissa muuttumaton ja sama. Postmoderni subjektikaan ei, Olli Kariniemen sanoin, ”ole enää subjekti sanan varsinaisessa merkityksessä vaan pikemminkin paikka kielessä” (2010:39). Identiteetti on jotain, joka syntyy tai ei synny puhuteltaessa subjektia ja ihmisellä on elämänsä aikana useita ja usein myös päällekkäisiä tai keskenään ristiriitaisia identiteettejä. Tutkimuksessani pyrin hahmottelemaan näitä puhuttelun, jota voisi kuvata myös suostutteluksi, tapoja. Käsitökseni identiteetistä on siis Hallin kolmijakoisen luokittelun mukaan postmoderni: se on historiallisesti, ei biologisesti määrittynyt ja ”muotoutuu ja muokkautuu jatkuvasti suhteessa niihin tapoihin, joilla meitä representoidaan tai puhutellaan meitä ympäröivissä kulttuurisissa järjestelmissä”. Ihmisellä ei ole

mitään yhtenäistä identiteettiä kohdusta hautaan, vaan useita muuttuvia identiteettejä. Identiteetti voidaan saavuttaa tai menettää, se on ”liikkuva juhla”. Näin ollen subjektin identiteetin yhtenäisyys, saati ajallinen yhtenäisyys, on saavuttamattomissa, suorastaan fantasiaa. (Hall 1999: 23, 28, 39)

Stuart Hallin vertaus kansallisen identiteetin muodostumisesta ja muokkautumisesta käy myös raksanuoren identiteettiin. Kukaan ei synny kansallisella identiteetillä varustettuna, vaan tulee osaksi kansakunnan ideaa sen kulttuurissa esiintyvien representaatioiden kautta, jotka muodostavat kansakunnan symbolisen yhteisön (emt. 46). Siinä kuin englantilainen voi tietää englantilaisuudesta vain sen representaatioiden kautta, voi raksanuori tietää mitä on olla ”raksanuori” vain sitä kautta, miten ”raksanuoreutta” on esitetty ja esitetään. Raksanuoret on periaatteessa samanlainen symbolinen yhteisö – joskin pienempi, nuorempi ja liikkuvampi – kuin kansakuntakin ja kantaa mukanaan ”raksanuoren ideaa” (vrt. kansakunnan idea), jota puolestaan representoidaan Raksanuoret-lehdessä. Tästä ideasta muodostuu identiteetti subjektin eli lukijan puhuttelussa. Identiteetti on siis kuvitteellisen, symbolisen, yhteisön osallisuuden yhdessä määrittelyä; se pinta, joka liittyy yksilön osaksi yhteisöä. Raksanuoret eivät täten ole pelkästään raksanuoria, vaan he ovat myös osallisia raksanuorena olemisen ideasta (emt. 46).

Identiteetti on siis sopimus, joka on syntynyt enemmän tai vähemmän tietoisien neuvottelun tuloksena. Identiteetti on tunnistamista, samastumista yhteisöön (emt. 13). Tässä tapauksessa se on yhdistelmä sitä, mitä raksanuoret haluavat olla, millaisia he kokevat olevansa ja miten haluavat itsensä ja toisensa esittää. Tämä yhteisesti jaettu käsitys ei varmasti vastaa likimainkaan täydellisesti yhdenkään lukijan tai tekijän käsitystä itsestään raksanuorena, mutta se on useimmille hyväksyttävissä oleva, identifikaation mahdollistava. Oletin, että parhaiten identiteetti vastaa niiden identiteettiä, jotka lehteä ovat kulloinkin olleet tekemässä ja siihen vaikuttaneet. Siksi tarkastelin lehtiä myös erikseen huomatakseni tekijäporukan vaihtuvuuden mahdollisen vaikutuksen. On huomattava, että yhteisöllinen identiteetti, tässä tapauksessa järjestön jäsenten lehdessään jakama identiteetti, ei koskaan ole olemassa sellaisenaan – ovathan myös yhteisöt ”tilapäisiä, osittaisia ja keinotekoisia” (emt. 13). Hallin kuvitteellisen yhteisön käsite tulee erittäin lähelle identiteetin käsitettä. (Emt. 47)

Olli Kariniemen määritelmän mukaan symbolisessa, jota käytän tässä synonyymina kuvitteelliselle, yhteisössä esiintyy vuorovaikutusta ja yhteinen intressi, mutta ei välttämättä fyysisistä kohtaamista

siinä, kun kuvitellussa – ei sama kuin kuvitteellinen – yhteisössä koetaan yhteenkuuluvuutta ilman vuorovaikutusta (2010: 26). Raksanuoret-yhteisö jakaantuu moniin konkreettisempiinkin, toiminnallisiin yhteisöihin lehdentekijäporukka mukaan luettuna, mutta koko järjestön laajuisena se muistuttaa lähinnä symbolista yhteisöä. Fyysistä kohtaamista tapahtuu, mutta ei kaikkien yhteisön jäsenten välillä. Siinä, kun mediassa kohderyhmä on usein kuviteltu yhteisö (emt. 27), on Raksanuorten yhteisö asteen konkreettisempi. Tässä tapauksessa kuvitteellinen yhteisö on Raksanuoret-lehdessä luotu käsitys yhteisöstä nimeltään Raksanuoret. Raksanuoret-yhteisö on tässä mielessä olemassa puhuttelun ja tunnistamisen kautta, se kantaa mukanaan raksanuoren ideaa. Raksanuoret on toki järjestönä olemassa oikeasti ja konkreettisesti, mutta raksanuoreus on rakennettu merkitysjärjestelmä. Näitä merkitysjoukkoja esitetään Raksanuoret-lehdessä. Raksanuori on siten yhteisesti jaettu ja tunnustettu mielikuva, johon pyritään ja josta kuitenkin aina poiketaan. Kysymys identiteetistä on siten kysymys kuvitteellisen yhteisön esittämisestä: yhteisö ja identiteetti syntyvät puhuttelussa ja subjekti identifioituu puhuttelun kautta. Puhuttelusta riippuvaisena identifikaatio ei ole mistään konkreettisista ominaisuuksista automaattisesti johdettavissa, vaan ”se voidaan joko saavuttaa tai menettää” (Hall 1999: 28). Tätä Hall kutsuu siirtymäksi luokkaidentiteetin politiikasta eron politiikaksi. ”Identiteetti ei kohoa niinkään meissä yksilöinä jo olevan identiteetin täyteydestä, vaan kokonaisuuden puutteesta, joka ’täytyy’ ulkopuoleltamme niiden tapojen kautta, joilla kuvittelemme toisten näkevän meidät”, Hall kirjoittaa. Etsimme jatkuvasti identiteettejä ja rakennamme elämäkertoja. Koska identiteetti on koko ajan liikkeessä eikä koskaan valmis, tulee myös identifikaatiota tarkastella jatkuvana prosessina. Usein nuo prosessit ovat tiedostamattomia. (Emt. 39.)

Identiteetin yhtenäisyys on aina osin kuviteltua ja ”todellinen minä” muodostuu aina suhteessa kertomuksiin” (emt. 11, 39). Raksanuoret-lehdessä yhteisöllistä identiteettiä luodaan väistämättä myös sen kautta, millainen otos raksanuoria on lehteä kulloinkin tekemässä, ketkä ovat edustamassa yhteisöä ja millaisia samaistumisen mahdollistavia kertomuksia he tarjoavat. Lehti on tekijöidensä näköinen, mutta tekijäporukka ei ole yksi yhteen ”kaikki raksanuoret”. Tekijöiden ydinryhmä on pitkälti sama kuin Rakennusliiton nuorisotyöryhmä ja suurin osa muistakin osallistuneista on aktiivisia liitossa. Siten aktiiviporukka on varmasti jonkin verran erinäköinen kuin ”rivijäsenten”. Lehdentekoon osallistuminen ei kuitenkaan edellytä asemaa tai aktiivisuutta liitossa tai sen nuorisjärjestössä, mutta käytännössä muutenkin aktiiviset osallistuvat myös lehdentekoon. Sen lisäksi on huomioitava, että sisällön suunnittelusta vastaa pitkälti nuorisotyöryhmä. Suurin osa

tulevista jutuista esimerkiksi päätetään työryhmän kokouksissa ja työryhmällä on myös viimeinen sana lehden sisältöön. Toisaalta juttuja lehteen tehdään yhtä lailla niin sanotuista rivijäsenistä kuin aktiiveistakin, joskaan näiden raja ei ole kovin selvä. Tästä tullaan siihen, että nuorisotyö liitossa on melko kattavaa. Lehteäkin on vuosien aikana ollut tekemässä suurehko ja heterogeeninen porukka: lehdentekokursseilla on käynyt ja juttuja kirjoittanut noin sata 18–35-vuotiasta raksanuorta, miehiä ja naisia, eri puolilta Suomea. Edustavuus jäsenkuntaan nähden on siis hyvä kaiken muun paitsi iän suhteen: lehteä markkinoidaan ja juttuja suunnataan erityisesti vasta alaa opiskeleville ammattikoululaisille, eli 15–19-vuotiaille.

Koska identiteetti on sopimus, raksanuoren kattoidentiteetin – ja tällä en tarkoita subjektin identiteettejä yhteen nivovaa herraidentiteettiä vaan yhteisöllistä identiteettiä – luomiseksi jokaisen raksanuori-lukijan ei ole pakko kokea kaikkia esityksiä, joka ikisen jutun esitystä raksanuoresta, omakseen, eikä niiden tarvitse olla täysin yhteneväisiä. Oletan kuitenkin, että miltei kaikkien juttujen esityksiä yhdistää jokin, joka on raksanuorena olemisen ja etenkin sen esittämisen ytimessä. Tutkimuksessani hahmottelen tätä pientä yhteisintä nimittäjää. Yksi vastaus sille voi löytyä palaverista jo ennen ensimmäisenkään lehden ilmestymistä. Silloin projektia vetämään lähteneet raksanuoret, joista osa ei ole enää toiminnassa mukana, esittivät toivomuksen, että lehdestä tulisi ”sellanen rähee”. Oikeastaan tämä ajatus on ollut lehden ainoa linjapaperi koko sen olemassaolon ajan. Raksanuori voi olla vaikka mitä, mutta kaikkea leimaa, tai ainakin olisi syytä leimata, tietty ”räheys”. Kyseisellä käsitteellä lehdentekoporukassa tarkoitetaan jotain reipasta, reilua ja rentoa, ei kuitenkaan ylimielistä ja kopeaa. Koska identiteetti rakentuu aina erolle (emt.13), kysymyksessä on myös neuvottelu siitä, miten ja millaisena raksanuorta ei ainakaan esitetä. Myös räheys on helpompi määrittellä negaationsa kautta: se on kaikkea muuta kuin mitään pikkumaista, vaisua, harmaata, anteeksipyytelevää ja tylsää. Siinä on siis oltava menoa, meininkiä ja särmiä. Tuo sattumalta syntynyt, ilmeisesti pirkanmaalaista alkuperää oleva, räheä-käsite on jotain sellaista, mikä vaikuttaa lävistävän koko lehden ja kaikki sen identiteetit, vaikka joitakin murtumiakin löytyy.

3.4.2. Luokka

Luokan käsitteen mielekkyys on helppo kyseenalaistaa identiteettejä tarkastellessa, koska luokkaidentiteeteistä on siirrytty eron politiikkaan ja postmoderni identiteetti ei perustu luokalle. Ei ole olemassa mitään kaikenkattavaa herraidentiteettiä, joka nivoisi kaikki identiteetit yhteen, josta

voitaisiin suoraan johtaa poliittisia kantoja ja jonka kautta erilaiset intressit voidaan sovittaa yhteen ja esittää yhdessä (Hall 1999: 28). Beverley Skeggsin sanoin postmoderni teoria sanoutuu laajalti irti luokasta kulttuurisena konseptina pitäen sitä kulttuurisena muinaisjäänteenä, jolla ei ole selitysvoimaa – mutta ilman, että väitteelle olisi todisteita (1997: 7). Käsitteestä irtisanoutuminen on ollut joskus myös poliittista. Skeggs huomauttaakin, että bisnesmiehet ja konservatiiviset poliitikot ovat aina vastustaneet luokkasota-käsitteen käyttöä, vaikka ovat tämän mukaan onnellisesti käyttäneet taktiikkaa itse (2004: 93). Myös suomalaisessa tutkimuksessa on aika ajoin keskusteluun nousseen väitteen luokkien häviämisestä todettu olevan myytti, erityisesti 2000-luvulla (Erola 2010). Hallkin varoittaa uskomasta luokkien häviämiseen, vaikka näin on uumoiltu käyvän 50-luvulta lähtien: ”Uskottiin, että vaurastuessaan työväenluokasta tulee keskiluokkaa ja että luokat sinänsä häviäisivät nopeasti. Näin asetettuna väite oli sekä absurdi että poliittisesti vaarallinen. Luokkasuhteet eivät häviä, vaikka ne erityiset historialliset muodot, joissa luokka-asema ’eletään’ ja ’koetaan’, muuttuisivatkin (1992:24).” Hall suomii aikansa vasemmistoa siitä, ettei se kyennyt vastaamaan siihen, miten voimakkaasti ja läpitunkevasti kulutuskapitalismi muokkasi sosiaalisia suhteita ja kulttuurisia asenteita, joissa ja joiden ehdoilla kaikki elämme (emt. 23). Hänen mukaansa on pelkkää puritanismia väittää luokkasuhteiden hävinneen siihen, että työntekijäkin haluaa osansa materiasta tai ”oikean vasemmistolaisuuden” elävän jossain eristyneenä, välttymällä ”markkinoiden turmelevalta vaikutukselta” (emt. 23–24). Raksanuorista puhuttaessa voisi verrata, ettei vaikkapa hienojen autojen ihastelu lehdessä hävitä luokka-asemaa mihinkään tai estä työntekijöiden etujen ajamista – sikäli kun ajatellaan vasemmistolaisuuden ja työväenluokkaisuuden kulkevan jossain määrin käsi kädessä. Joten siinä, kun Hall syyttää aikansa vasemmistoa uudistuskyvyttömyydestä ja kyvyttömyydestä suhtautua muuhun yhteiskuntaan ”sellaisena kuin se on” (emt. 23), tässä voisi nähdä nuoren polven rakennustyöläisillä jonkinlaista yritystä petrata. Vaikka Raksanuoret ei ole leimallisesti poliittinen projekti, on ay-liikkeellä aina yhteinen historia ja yhteiset lähtökohdat poliittisen vasemmiston kanssa.

Margaret Thatcherin aikoinaan ideologisesti radikaali väite, etteivät työläisten ja pääoman edut olisikaan vastakkaisia vaan yhteneväisiä (emt. 270), on onnistunut tavoitteissaan ja tullut hallitsevaksi tavaksi ajatella paitsi Iso-Britanniassa (emt. 329), myös 2000-luvun Suomessa. Yksityistämisen ihannoiti ja puhe samassa veneessä olemisesta tai siitä, että yritysten ja elinkeinoelämän etu on kaikkien etu, on valtavirtaistunut, tullut vallitsevaksi selitykseksi – itsestäänselvydeksi, jollaisena Thatcher sen pyrki esittämään. Tätä ilmentää muun muassa puhe

kilpailukyvyistä ja siitä suorastaan hysteerisesti huolissaan olemisesta monen muun intressin ohi. Menemättä sen syvemmin luokkayhteiskunnan paluuseen tai siihen, onko se ollut poissakaan, totean, että työntekijöillä ja ay-liikkeellä on ilman muuta luokkaan sidottuja intressejä, onhan koko ay-liike syntynyt näiden intressien pohjalta. Yksinkertaisina esimerkkeinä näistä vastakkaisista intresseistä toimivat joukkoyhteiskunnalliset ja tes-neuvottelut. Siksikin olisi paitsi naiivia, myös valheellista kuvitella, ettei luokalla olisi mitään merkitystä ay-liikkeen ja työntekijöiden järjestö- ja ammattilehdessä. Toisekseen, vaikka luokka ei toimi yksilön identiteettejä yhteen nivovana herraidentiteettinä eikä kaikkia intressejä voida esittää sen kautta, harvassa ovat ne identiteetit, jotka määrittäisivät yksilöä vahvemmin kuin luokka. Kenties ”rotu” tai sukupuoli, mutta kuten myöhemmin avaan, luokka on erottamaton sukupuolesta, koska ainakaan naiset eivät koskaan näe itseään vain naisina, vaan aina myös luokan kautta (Skeggs 1997: 91). Työväenluokkaisten naisten elämää luokka määrittää raskaimman kautta, vaikeivat he identifioisikaan itseään työväenluokkaisiksi – ja siihen on syynsä.

Työväenluokasta puhutaan monin erilaisin tavoin, mutta harvemmin mairittelevasti: keskiluokkaan verrattuna moraalittomana, vastuuttomana ja tarpeettomana (Skeggs 2004: 94). Työväenluokalla on pitkä historia tulla esitettyksi hillittömänä siinä, kun keskiluokka on esitetty etäisyyden ottamisen kautta tähän hillittömyyteen, usein siveyden ja itsehillinnän kautta (emt. 99). Symbolista arvoa, jolla on kapitalismissa vaihtoarvonsa, tuotetaan juuri tämän mekanismin kautta. Poliittisessa retoriikassa työväenluokan kulttuuri – sikäli kuin sellaista on olemassa – esitetään arvottomana, eivätkä esitykset ole viattomia. Jokainen representaatio on aina jonkun erityisryhmän intresseihinsä sopivaksi tuottama. (emt. 94–96). Kaikki työväenluokan representaatiot eivät ole negatiivisia, kuten 60–70-lukulaisen heroisen miespuolisen teollisuustyöläisen ihannoiti (emt. 57, 97), mutta ne luovat silti eroja. Kun työväenluokkaa on jaettu kunnollisiin ja kunnottomiin, se on silti ollut luokittelun kohteena: jotain, joka eroaa keskiluokasta. (emt. 97) Skeggsin mukaan kunnollisuuden, kunnollisuuden (respectability) käsite on yksi läpitunkevimmista luokan merkkeistä ollen läsnä miltei kaikessa olemisessa. Hänen mukaansa siitä olisi turha puhua, jos työväenluokkia ei olisi johdonmukaisesti luokiteltu ”vaarallisiksi, saastuttaviksi, uhkaaviksi, vallankumouksellisiksi, patologisiksi ja kunnioittomiksi” ja jos näin ei tapahtuisi, kunnollisuutta toiseuttajana olisi turha tutkia. (1997:1). Kunnollisuus sisältää tuomoita luokasta, rodusta, sukupuolesta ja seksuaalisuudesta ja eri ryhmillä on erilaiset mahdollisuudet vaikuttaa näihin määrittelyihin (emt. 2). Toiseuttamista tehdään myös akateemisessa tutkimuksessa (emt. 3), kun määritellään kohdetta ikään kuin ylhäältä

käsin ilman, että kohteella on pääsyä määrittelyyn. Tätä karikkoa yritän itse parhaani mukaan välttää, tiedostaen sen olevan haasteellista varsinkin, kun on kysymys niinkin herkästä alueesta kuin identiteetistä.

Negatiivisten ominaisuuksien liittäminen työväenluokkaan luo arvoa keskiluokalle, mutta myös määrittelee sen, kenellä on määrittelyn valta. Se, minkä ymmärrämme objektiivisena jakona, on keskiluokan kulttuurin tasolla tuottama ja ylläpitämä. Kun työväenluokkaa kuvataan roskana, vulgaarina tai epämodernina on se keskiluokan yritys kasvattaa omaa arvoaan eron kautta – kuten määrittelemällä toiset mauttomiksi (Skeggs 2004: 118). Näillä representaatioilla ei ole mitään tekemistä työväenluokan kanssa sinänsä, vaan ne ovat keskiluokan tapa nostaa omaa arvoaan. Skeggsin mukaan luokkien olemassaolon kieltäminen on vastuunpakoilua suhteessa, jossa toinen luo arvoa ja kasvattaa valtaansa toisen kustannuksella. (Emt. 118, 173.) Se, mitä ymmärrämme työväenluokalla ja mitä keskiluokalla, syntyy siis representaation tasolla tässä prosessissa. Skeggs kutsuu tätä luokkataisteluksi, jota käydään symbolien levittämisen kautta. Identiteetti liittyy luokkiin ja valtaan myös niin, että tullakseen otetuksi tosissaan väitteineen on ensin omattava tunnistettava identiteetti ja sen on oltava ”proper”, kunnollinen, siis yhteisesti arvokkaaksi määritelty. Kun määrittelyvalta on niillä, joilla on muutenkin valtaa, tämä ylläpitää tehokkaasti valtasuhteita. Vähemmän arvoa omaavat eivät koskaan voi tietää, tekevätkö oikein arvottavan keskiluokan näkökulmasta. He huolehtivat siitä, kuinka muut näkevät heidät (1997: 90). He käyttävät valtavasti voimavaroja sen todistamiseen, etteivät ole, mitä heidän oletetaan olevan (Emt. 164). Huomattakoon ettei heillä, joilla ei voi olla pääsyä oikeanlaiseen identiteettiin, ei voi olla pääsyä myöskään väitteisiin. Määrittelyvalta luonnollistaa itse itsensä ja järjestelmän, jonka puitteissa se toimii. (Skeggs 2004: 178.)

Toki luokat ovat nähtävissä muutenkin kuin symbolisella tasolla, kuten esimerkiksi sosiaali- tai yhteiskuntaluokkina. Skeggs epäilee, että luokan käsitteen määrittelyn vaikeus – onko se järjestelmä, identiteetti, tietoisuus vai toiminta – on kenties osaltaan edistänyt sen kieltämistä (1997: 6). Suomi ei vielä ole samassa mielessä luokkayhteiskunta kuin Iso-Britannia, vaikka asiantuntijat ovat ennustaneet suunnan olevan kohti sitä muun muassa tuloerojen jyrkän kasvun myötä (mm. Martikainen, Toivo: *Huomisen Suomessa köyhä tietää paikkansa* -artikkeli Taloussanomissa 24.12.2012), joten luokkien esittäminen ei välttämättä ole sellaisenaan siirrettävissä Suomen oloihin. Yksi ongelma on jossain määrin keinotekoinen työväenluokka–keskiluokka-jaottelu. Sanon

keinotekoinen, koska rajaviiva kulkee jossain palkkatyöläisten välissä siinä, kun se Iso-Britanniassa kulkee käsitteellisesti monen mielessä palkkatyöläisen ja työttömän välillä. Skeggsin haastateltavat määrittelivät työväenluokkaa muun muassa niin, että nämä ovat köyhiä tai näillä ei ole mitään tai että siinä, missä työväenluokkaisuus tarkoitti ennen rautatyöläisyyttä, tarkoittaa se nykyisin sitä, ettei työskentele (emt. 75). Nämä määrittelyt rajaavat työväenluokan käsittämään vain köyhimmän köyhälistön, eivätkä mielestäni ole kyllin kattavia. Työelämän prekarisoituminen tuo määrittelyyn oman lisänsä, koska moni itsensä työllistäjä on työmarkkinoilla huonomassa asemassa kuin palkkatyösuhteinen. Niin ikään luokittelu omistamisen kautta on oloissamme kinkkisempi kysymys, koska esimerkiksi omistusasuminen on verrattain yleistä ja myös työväenluokan saatavilla. Tässä tutkielmassa en tarkoita työväenluokalla tiettyä sosioekonomista ryhmää, enkä mitään yhtenäistä ryhmää, johon kuulumisen edellyttäisi identifioitumista siihen – Skeggsin mukaan luokkatietoisuus on eri asia kuin luokan eläminen, joka on suuressa osassa luokan rakentumisessa (2004: 173) – vaan sitä ihmisryhmää, joka 1. myy työvoimaansa, 2. ei omaa muuta merkittävää eli markkinoilla arvokasta pääomaa – esimerkiksi kulttuurista tai symbolista – kuin työvoimansa.

Luokitteluperusteen 1 mukaan työväenluokkaa ovat siis laajasti ajatellen kaikki ne, jotka eivät tule toimeen pääomatuloilla, mutta luokitteluperuste 2 rajaa tämän joukon niihin, joiden merkittävin vaihdettavissa oleva ominaisuus on, usein fyysinen, työvoima tai sen uusintaminen. Tämä ei tarkoita, ettei työväenluokalla sinänsä olisi muuta arvoa, vaan on kuvaus yhteiskunnallisista suhteista ja mekanismeista.

Kuten todettua, luokkaan liittyvä identiteetti ei toimi subjektin muita identiteettejä yhteen sovittavana ja ”herraidentiteettinä” sen enempää kuin mikään muukaan identiteetti, koska ihmisten sosiaaliset intressit eivät määräydy tai ole ennustettavissa yksin luokan perusteella – sen enempää kuin sukupuoleenkaan (Hall 1999: 28). Lehdessä ei luonnostellakaan työväenluokkaisen nuoren rakennusalalla työskentelevän tai sitä opiskelevan ihmisen identiteettiä leimallisesti poliittisena – joskin tietyissä rajoissa luokkatietoisena – projektina, vaan enemmänkin elämäntapoina ja -tyyleinä. Beverley Skeggs sanookin (Jakonen, Mikko: *Arvostus ja vastarinta* -haastattelu Megafonissa 02/2009), että luokkaa tuotetaan uudella tavalla ”symbolisen arvon ja moraalisuuden kautta”, kuten edellä esitin. Hänen mukaansa on myös ajalle tyypillistä, että kaikki on tuotteistettavissa (Nissinen, Katja: *Luokkatietoinen feministi* -haastattelu Kulttuurivihkoissa 2/2010) – miksei siis myös luokka ja luokkaidentiteetti. Ei ole itse asiassa kovinkaan ristiriitaista, että työväenluokkaankin kuulumista voidaan ilmentää esimerkiksi kuluttamisen kautta, koska kuluttaminen on symbolista työtä ja voi

olla samaan aikaan yksilölle merkityksellistä että tätä riistävää (Hall, 1992: 26). Kuluttamisesta, siis materiasta, nauttiminen ei ole yhtä kuin kapitalismi (emt. 27). Nina Kahman (2011) mukaan yhteiskuntaluokka vaikuttaa makuumme. Esimerkiksi urheiluharrastusten luokkasidonnaisuudet ovat laimentuneet, mutta joitakin eroja yhä näkyy: esimerkiksi nyrkkeily ja moottoriurheilu ovat selkeästi työväenluokkaiseksi miellettyjä. Tämä yhteys on mielenkiintoinen, kun muistelee Skeggsin luonnehdintaa työväenluokan patologisoimisesta ”saastuttavaksi”. Moottoriurheilulle on jokaisesta Raksanuoret-lehdestä varattu vähintään yksi juttupaikka, käytännössä moottoripyöriä, autoja yms. käsitteleviä juttuja on tavannut olla useampia. Jo yksin tämän vuoksi luokan käsite on hyödyllinen tutkimuksen yhteydessä.

3.4.3. Sukupuoli

Beverley Skeggs on tutkinut identiteettiä aina sekä luokan että sukupuolen näkökulmista, koska nämä ovat erottamattomia (1997: 91). Skeggs kirjoittaa, ettei esimerkiksi naisen kategoriaa, kategorista naista, voi käsitellä irrallaan luokasta, koska niitä tuotetaan samoissa prosesseissa (emt. 2). Esitellessäni tutkimusaihetta ja Raksanuoret-lehtiä aivan tutkimuksen alkuvaiheessa opiskelutovereilla heissä herätti kysymyksiä lehden maskuliinisuus. Koska lehteä on ollut tekemässä suhteessa enemmän naisia kuin alalla työskentelee, sitä tulkittiin jonkinlaiseksi myöntymiseksi miehisen maailman vallalle siinä, kun itse olin taipuvainen tulkitsemaan sitä vapautena määritellä naiseutta uudelleen ja laajemmin kuin perinteisesti feminiiniseksi mielletyn kautta. Voidaan esimerkiksi todeta, että on enemmän jääkiekkoa pelaavia miehiä kuin naisia, aivan kuten rakennuksilla työskentelee vielä toistaiseksi enemmän miehiä kuin naisia. Mutta se ei tee jääkiekosta jotenkin olemuksellisesti, sisäsyntyisesti miehistä lajia tai rakennustyöstä sinänsä jotenkin enemmän miehistä, koska biologiasta, kromosomeista ja muista sukupuolta konkreettisesti määrittävistä tekijöistä ei voida vetää suoria yhteyksiä sen koommin jääkiekkoon kuin rakennusalaankaan. Se voidaan tehdä vain siinä mielessä, mikä on kulttuurisesti rakentunut käsityksemme miehisyydestä tai rakennustyöläisyydestä.

Skeggs kirjoittaa, että käsityksemme naiseudesta on lähtökohtaisesti porvarillinen, se ei ole koskaan kuulunutkaan työväenluokkaisille naisille, joilla ei ole ollut aikaa istua kotona huoltamassa itseään:

”Voidaan havaita, että mustat naiset ja valkoiset työväenluokan naiset ovat assosioituneet paljon enemmän maskuliinisuuteen: he olivat karkeita, he tekivät työtä ja olivat jopa ylpeitä työstään, kuten naiskaivostyöntekijät ja muut, joten naiseus ei ollut koskaan heille.” (Megafoni 02/2009)

Naiseus ei ole biologisesti, vaan kulttuurisesti, määrittynyttä ja työväenluokkaisissa naisissa on aina ollut maskuliinisuutta. Tämän ja kertomani anekdootin vuoksi en voinut ohittaa sukupuolta tarkastellessani raksanuoren identiteettiä. Toinen syy on se, että sukupuoli ja luokka todella kietoutuvat toisiinsa eri tavoin. Ensinnäkin maskuliinisuudella ja työväenluokkaisuudella on erityinen kulttuurinen suhde: brittiläisen poliittisen retoriikan yhäkin käyttämä kuva sankarillisesta valkoisesta työläismiehestä (Skeggs 2004: 57) ei ole vieras yhdessäkään teollistuneessa maassa. Times Higher Educationin artikkelissa (9.2.1998) Skeggs toteaa, että siinä kun kuva työväenluokan miehestä voi olla sankarillisuudessaan samaistuttava, on työväenluokan naisilla vahva halu etäännyttää itsensä naisellisuudesta, koska työväenluokan naisellisuus yhdistetään niin vahvasti typeryyteen. Mitä tulee feminiinisuuteen, on Skeggsin mukaan hoivasta ja huolenpidosta hankalampi löytää perinteistä sankarillisuutta kuin maskuliinisuudesta (1997:36).

Naisten maskuliinisuutta tutkinut Judith Halberstam kirjoittaa, että vaikka maskuliinisuudella ja työväenluokkaisuudella on historiallinen suhde, maskuliinisuus ei ole yhtä kuin miehenä olemista – itse asiassa kaukana siitä – se ei ole sidottu miesruumiseen (1998: 13, 14). Historiallisesti työväenluokkaiset naiset, rotuun katsomatta, onkin positioitu kauas ”naisellisuudesta” (Skeggs 1997: 115). Halberstam kirjoittaa naisten maskuliinisuuden olevan hedelmällinen tutkittava, koska sitä on parjattu yhtä lailla heteroseksistisestä kuin feministisestä näkökulmasta siinä, missä miesten feminiinisuudelle on löytynyt helpommin tilaa (1998: 9). Meillä ei edelleenkään ole tilaa, tästä Halberstam käyttää esimerkkinä tunnettuja atleettisia ja transsukupuolisia ihmisiä, maskuliinisille naisille tai poikamaisille tytöille (emt. 15). Naisten maskuliinisuus on käsitetty sekä hetero- että homonormatiivisissa kulttuureissa patologisena merkinä identifikaation epäonnistumisesta ja sopeutumattomuudesta, kaipuusta saavuttamattomaan (emt. 9). Hän kuitenkin huomauttaa, etteivät seksismi ja naisviha välttämättä edusta maskuliinisuutta, vaikka sillä on historiallinen taustansa: esimerkkinä Halberstam käyttää Bond-elokuvien M:n hahmoa ja itse sankaria siitä, että äärimmäisen korostettu maskuliinisuus kääntyy parodiaksi normatiivisesta maskuliinisuudesta (emt. 4). Halberstam kuitenkin korostaa naismaskuliinisuuksia olevan monia ja varoo yhdistämästä niitä kaikkia saman otsikon alle. (Emt. 9.) Siinä kun miehiä on eri tavalla maskuliinisia, on naisiakin. (emt.110). Niin ikään lesbokulttuuri ja maskuliinisuus eivät ole sama asia, vaikka ensin mainitussa

on viimeksi mainitulla suuri rooli (emt. 119). Mitä tulee arvottamiseen, on syytä muistaa, että maskuliinisuus ja valkoisuus ovat arvostettuja kulttuurisen pääoman kategorioita ja heteroseksuaalisuus voidaan kulttuurisamme myös nähdä sellaisena (Skeggs 1997: 9, 120)

3.5. Tutkimusongelma ja -kysymys

Tutkimuskysymyksenä on, miten Raksanuoret-lehdessä rakennetaan nuoren rakennustyöläisen identiteettiä ja millaiseksi tämä identiteetti muodostuu. Päädyin siihen varsin käytännönläheisen problematiikan kautta. Lehteä alusta asti tehneenä ja siitä päävastuun kantaneena innostuin pohtimaan, mikä on se syy, mikä tekee Raksanuorista jäsenilleen kiinnostavan. Nimittäin Arvo-lehti on journalistisesti hyvätasoinen, laadukkuudestaan palkittu, laaja-alainen aikakausi- ja järjestölehti ja sitä tekevät ammattijournalistit. Raksanuoret-lehteä tehdään yhden toimittajan ohjauksessa vapaaehtoisvoimin ja se on harrastajamaisempi, sivumäärältään pienempi ja ilmestyy harvemmin.

Arvon pitää kuitenkin miellyttää suurta ja monimuotoista lukijakuntaa, joten Raksanuorilla on jo aihepiirin puolesta enemmän mahdollisuuksia miellyttää juuri raksanuoria. Alusta asti projektissa on puhuttu tärkeintä olevan, että lukijat kokevat lehden omakseen, sen siis koetaan ainakin jossain määrin edustavan itseä. Kysymys oli ilmeisesti siis samaistumisesta ja erottautumisesta ja tämän dynamiikan tarkastelu voisi avata joitain vastausehdotuksia kysymykseen. Kysymys oli siis identiteeteistä. Millainen on nuoren rakennustyöläisen identiteetti lehdessä ja miten sitä siinä rakennetaan? Ajatuksena on, että enemmän kuin heijastus jostain jo olemassa olevasta raksanuori-identiteetistä, se on uusi neuvoteltu identiteetti ja konstruointi – joka on jollain tapaa hyväksytty myös kuvitteellisen yhteisön rakentamisen pohjaksi. Tämä nuoren duunarin identiteetti rakentuu pienimmälle mahdolliselle yhteiselle nimittäjälle erilaisten raksanuori-identiteettien polttopisteessä.

Ilmisisältöjen ja sanomisen tapojen erottaminen ei ole aivan yksioikoista, sillä se, mitä sanotaan ja se, miten sanotaan esiintyvät päällekkäin samoissa sisällöissä. En pyrikään sisältöjen erottamiseen tavoista, joilla niitä esitetään. Esimerkiksi, kun lehdessä kerrotaan tietyn alueen nuorten virkistysreissusta, tarkastelen sekä sitä, miten osallistujaporukkaa, tunnelmaa jne. kuvataan, että sitä, millaisiksi näitä kuvataan. Miten raksanuori kuvaa itseään, miten toista raksanuorta ja miten Raksanuoret-yhteisöä tai raksanuorena olemista yleensä. Kysyn, miten ja millaisena raksanuori

esitetään, eli yhtäältä miten tätä nuoren duunarin identiteettiä lehdessä rakennetaan ja toisaalta millainen se on. Olen kiinnostunut sekä siitä, miten kieli tuottaa identiteettiä että siitä, millaista identiteettiä kieli tuottaa.

4. Aineisto ja metodit

Tutkimusaineistonani olivat kevääseen 2012 asti ilmestyneet Raksanuoret-lehdet, joita on seitsemän kappaletta. Yhteensä lehtiä on tutkielman viimeistelyhetkellä, kevääseen 2013 mennessä, ilmestynyt yhdeksän kappaletta kymmenennen ollessa työn alla. Seitsemännen numeron jälkeen ilmestyneitä lehtiä en kuitenkaan voinut ottaa tarkasteluun, koska päätin pro gradu -työni aiheen keväällä 2012. Jos olisin tarkastellut myöhempiä juttuja, olisin ollut tietoisesti tuottamassa aineistoa tutkimukseen ja saattanut siten tahtomattankin vaikuttaa tutkimustuloksiin. Omia kirjoittamiani juttuja, joita on yksi tai kaksi per lehti, en niin ikään analysoinut, koska se olisi ollut yhtä lailla tutkimuseettisesti ongelmallista.

4.1. Havaintoaineisto

Tarkasteltavia sivuja oli 12–13 per lehti riippuen siitä, olinko kirjoittanut kyseiseen numeroon yhden vai kaksi juttua. Joka numeroon kirjoittamani pääjuttu käsittää kolme sivua ja osaan lehdistä kirjoittamani Kärsimysten tie -juttu noin sivun. Lehti on 20-sivuinen, eli periaatteessa aineisto käsitti 140 sivua, mutta omien juttujeni lisäksi laskin pois kannet, sisällysluettelon ja mainokset. Sisällysluettelon lisäksi en ole käsitellyt kannen nostoja tai yhdenkään jutun otsikoita tai kuvatekstejä, koska ne ovat miltei poikkeuksetta omaa käsialaani. Käytännössä analysoimani aineisto siis kattaa noin 90 sivua leipätekstiä sekä sarjakuvat, joille en ole luonut erillistä kategoriaa, koska ne ovat lisä tai mauste tekstipainotteisessa tarkastelussa, eivät osa varsinaista analyysia.

Erottelin analyysissa juttutyypit, mutta sen edetessä huomasin, ettei erottelulla ole tutkimuskysymyksen kannalta juurikaan merkitystä. Identiteetin rakentamisen tavat eivät huomattavasti eroa juttutyypistä toiseen. Lehden juttutyypit, jotka toistuvat lehdestä toiseen, ovat kuitenkin jaettavissa seuraavasti: 1. henkilöesittelyt, 2. jäsenten harrastusten esittelyt, 3. tapahtumakertomukset, 4. työturvallisuutta koskevat jutut, 5. rakennusalan ongelmia käsittelevät jutut, 6. ilmiöjutut ja asia-artikkelit, jotka eivät sovi mihinkään edellä luetelluista kategorioista, 7. mielipidekirjoitukset sekä 8. palvelu- ja kuluttajajournalismia muistuttavat silppujutut.

1. **Henkilöesittelyihin** kuuluivat Kuka, mitä, häh? -osio, jossa lehden teossa mukana olleet henkilöt kertovat lyhyesti itsestään sekä Sankarit-niminen, usein humoristinen tai muuten tyyliältään kevyt gallup-kysely rakennuksilta. Myös lehden pääjuttu on usein henkilöjuttu, mutta pääjutut eivät sisälly tarkasteluun, koska olen ne itse kirjoittanut. Esittelyt käsittävät yhteensä 1,5 sivua.
2. **Jäsenten harrastuksia** esitellään Elämää työpäivän jälkeen? -sivulla sekä Tuunari-osiossa, joka nimensä mukaisesti kertoo jostain moottoriajoneuvosta, sillä ajamisesta ja sen tuunaamisesta. Mun juttu -sivu kertoo jäsenen harrastuksesta hieman pidemmin kuin Elämää työpäivän jälkeen? -sivu. Usein myös pääjuttu keskittyy pitkälti harrastuksiin. Yhteensä harrastuksia esitellään ilman pääjuttua jopa noin viiden sivun verran joka lehdessä.
3. **Tapahtumakertomukset** keskittyvät @Actionia-sivulle, jossa on tyypillisesti kolme lyhyttä tapahtumareportaasia. Myös osa tarkasteluun kuulumattomista pääjutuista on tapahtumareportaaseja. Joskus myös Mun jutussa on kerrottu ulkomaanmatkoista, mutta yleensä niihin on liittynyt jokin muukin intressi, kuten musiikkiharrastus, jonka perässä on matkustettu. Tapahtumakertomukset käsittävät näin ollen yhdestä kahteen sivua per lehti.
4. **Työturvallisuutta** koskeville jutuille on joka lehdessä varattu oma kahden sivun Sattuuhan sitä – liikaa -osionsa. Joskus työturvallisuutta käsittelevien juttujen yhteydessä on myös pieni kommentti kainalojuttuna.
5. **Rakennusalan ongelmia** käsitellään joka lehdessä vajaan sivun verran henkilön kautta. Tyypillisesti tämä henkilö on tullut jollain tapaa huijatuksi töissään ja hänen tarinansa toimii varoittavana esimerkkinä muille, miten ei kannata toimia ja mitä asioita tulee ottaa huomioon, jos haluaa saada palkkansa ja pitää terveytensä. Rakennusliitolla on jutuissa usein rooli pulaan joutuneen pelastajana tai puolustajana. Joskus ongelmia käsitellään myös yleisemmällä tasolla ilmiöjutuissa ja artikkeleissa.
6. **Muille ilmiöjutuille ja artikkeleille** on varattu noin sivu joka lehdestä. Jutuissa on käsitelty esimerkiksi henkilösuojainten ilmaisuutta opiskelijoille ja Suomessa työskenteleviä siirtotyöläisiä heidän omasta näkökulmastaan. Eräässä numerossa on tällainen pidempi juttu, joka käsitteli Iranin ay-liikettä, mahdutettu myös niin sanotulle silppusivulle.
7. **Mielipidekirjoituksia** on joka lehdessä periaatteessa vain yksi, päätoimittajan kirjoittama vajaan puolen sivun pääkirjoitus. Käytännössä mielipiteellisiä juttuja on ilmestynyt esimerkiksi myös työturvallisuusjuttujen yhteydessä kommentteina. Tyyllillistä mielipiteellisyyttä löytyy myös monista jäsenten harrastuksia käsittelevistä jutuista, jos ne

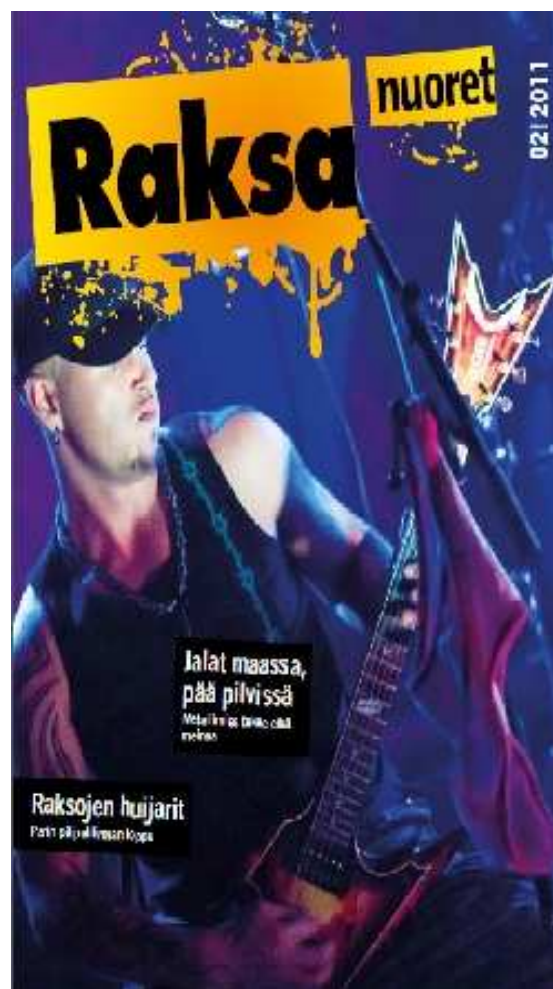
on kirjoitettu minä-muodossa. Tämän vuoksi on Elämää työpäivän jälkeen? -juttu joskus ilmestynyt kolumnin tunnuksella.

8. **Palvelu- ja silppujuttuihin** lasken KVG-sivun, jolla on tyypillisesti lyhyitä ohjeita esimerkiksi työttömyyden varalle. Myös ensimmäisen numeron Mun juttu -sivu koostui useammasta pikkujutusta, kuten bändiesittelyistä ja ilmoituksista, ennen kuin muuttui yhden henkilön harrastuksesta kertovaksi sivuksi. Sitten Raksanuorten tapahtumia koskevat ilmoitukset ovat ilmestyneet sisätakakannen mainossivulla. Niitä en ole ottanut mukaan tarkasteluun. KVG-sivulla mainostetaan vakiona Raksanuorten nettisivuja ja muuta sosiaalisen median viestintää sekä kerrotaan ohjeet työttömyyden varalle tai jonkin nettipalvelun käyttöön.

kuva1: Raksanuoret 01/2011 -numeron kansi.



kuva2: Raksanuoret 02/2011 -numeron kansi.



4.2. Sisällönanalyysi

Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, jolla pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivis ja yleistettävä kuvaus (Tuomi & Sarajärvi 2002: 105). Tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena on lehtiteksteissä esitetty ja rakennettu raksanuoren identiteetti, josta pyrin saamaan näitä tekstejä analysoimalla tiiviin ja yleistettävän kuvauksen.

Sisällönanalyysissä pyritään tutkimaan tekstin ilmissisältöjä. Diskurssianalyysissä tutkitaan puhetapoja, diskursseja, eli merkityksellistämisen tapoja. Molemmat ovat laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimusperinteen metodeja. Kvalitatiivisista metodeista voidaan muodostaa tutkimuksen mielenkiinnon kohteiden mukaan seuraavanlainen polku: kiinnostus kielen piirteisiin johtaa kommunikaation tutkimiseen, jos kommunikaatiossa ollaan kiinnostuneita ensisijaisesti sisällöstä, on luonnollista valita metodiksi sisällönanalyysi (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997: 167). Jos taas oltaisiin kiinnostuneita kommunikaatiosta prosessina, olisi luontevampaa valita diskurssianalyysi. Koska kiinnostukseni painottuu enemmän viestinnän sisältöihin, joskin tarkastelen myös prosesseja, on sisällönanalyysi luontevampi metodi näistä kahdesta yleisesti käytetystä. En kuitenkaan pyri pitämään sisältöjä ja niiden esittämisen tapoja väen väkisin erillään, enkä näe sen olevan mahdollistakaan.

Muita menetelmiä kuin sisällönanalyysia ja aluksi pohtimaani diskurssianalyysia en nähnyt tarkoitukseen sopivina. Kovin pikkutarkkaan semiotikkaan en mene kahdesta syystä. Jutut ovat amatöörikirjoittajien, jolloin jokaisen merkin ja sanan kovin tarkka analysointi saattaa laskea sille enemmän painoa, kuin kirjoittaja on tarkoittanut tai tullut ajatelleeksi, mennä siis ylitulkinnan puolelle. Toinen syy on se, että jokainen lehdessä oleva juttu on itse editoimani. Olen pyrkinyt säilyttämään tekstit mahdollisimman autenttisina ja uskollisina alkuperäisille teksteille, niiden esitystavoille, tyyleille, näkökulmille ja sisällöille, mutta myös tarpeen mukaan parantanut tekstin ymmärrettävyyttä tai tarkkuutta esimerkiksi käyttämällä hieman eri sanamuotoa kuin alkuperäinen kirjoittaja. Siksikään en näe niin mielekkääksi purkaa ja arvottaa jokaista sanaa erikseen kuin etsiä suurempaa ajatusta tai sävyä kirjainten takaa. Hyvin yksityiskohtaisesti sanojen ja merkkien merkityksiä erittelevä semiotikka olisi voinut ohjata tulkintaa vahvasti harhaan, koska kirjoittajat eivät ole ammattikirjoittajia ja en editoinnin vaikutuksen huomiointi kovin pienissä yksioissa olisi ollut miltei mahdotonta.

Tutkimusote on induktiivinen eli etenee yksityisestä yleiseen prosessin lähtiessä liikkeelle empiirisistä havainnoista, kuten kirjallisista dokumenteista, jotka tässä tapauksessa ovat järjestölehtiä (emt. 253). Aineistoa tulkitaan lähilukuisesti, nostetaan analyysin ja vertailevien muistiinpanojen avulla teemoja, joista muodostetaan yleisempiä kategorioita (emt.253). Tutkimukseni on aineistolähtöistä, mutta siinä on piirteitä teoriaohjautuvasta näkökulmasta, sillä pidän sitä ”jo ennalta esityksenä jostakin” tarkastellen sitä tuosta näkökulmasta (Eskola & Suoranta, 1998:153). Tässä tapauksessa pidän aineistoani esityksenä raksanuoren identiteetistä ja tämä on samalla näkökulmani. Täysin aineistolähtöinen analyysi on utopia samalla tavoin kuin puhdas havainto (Eskola & Suoranta 1998: 153).

Sisällönanalyysia on metodina kritisoitu siitä, että järjestetty aineisto on esitetty tuloksina ilman tulkintaa ja johtopäätöksiä (Tuomi & Sarajärvi, 2002: 105). Sisällönanalyysin erottaa sisällön erittelystä pelkistetyimminkin se, ettei analyysimenetelmänä käytetä aineiston kvantifiointia (emt. 108). Olen kyllä aineistoa järjestäessäni tarkkaillut esimerkiksi eri harrastusten esiintymistiheyttä ja erilaisten kuvausten ja luonnehdintojen yleisyyttä, mutta se on ollut vain laadullisen tutkimuksen lisä, ei metodi. Minulla ei ole esittää tutkimuskysymykseeni vastaavia määrällisiä tuloksia, joita kvantitatiivinen metodi edellyttäisi (emt.109). Vaiheittain aineistolähtöinen analyysi etenee, Tuomen ja Sarajärven kuvausta tähän tutkimukseen tarkoituksenmukaisesti pelkistäen, seuraavasti: aineistoon perehtyminen, ilmauksien etsiminen ja poimiminen, ilmauksien yhdistäminen ja alaluokkien muodostaminen, alaluokkien yhdistäminen yläluokiksi ja kokoavien käsitteiden muodostaminen yläluokista (emt. 111). Ennen analyysin aloittamista määritin analyysiyksiköksi ajatuskokonaisuuden, joka käytännössä saattoi olla kahden sanan tai parin virkkeen mittainen ilmaus. En tehnyt eroa näiden välille, koska sama ajatuskokonaisuus voi yhtä hyvin ilmetä yhdessä sanassa, jolla esimerkiksi kuvataan raksanuorta suoraan, kuin useamman lauseen virkkeessä.

Tuomen ja Sarajärven (emt. 94) mukaan laadullisen tutkimuksen analyysivaiheen etenemistä voidaan yksinkertaistaen kuvata myös seuraavasti: tutkimuksen kannalta olennaisen erottelu aineistosta, aineiston teemoittelu ja yhteenvedon kirjoittaminen. Periaatteessa aiemmilla havainnoilla ja tiedoilla ei pitäisi olla tekemistä analyysin kanssa, analyysia ohjaavat vain metodologiset sitoumukset: käytännössä tämä tarkoittaa lähinnä, etteivät analyysiyksiköt ole etukäteen sovittuja (emt. 97). Kuitenkaan ei voida todeta aineistosta nousevan teemoja, koska nämäkin pohjaavat aina tutkijan omaan ymmärrykseen (emt. 102). Se ei tarkoita, ettei teemoja olisi,

vaan että kyseiset teemat ovat löydettävissä tutkijan esitietojen ja -ymmärryksen avulla, joku toisenlainen ymmärrys tuottaisi erilaisia teemoja ja ilman ymmärrystä teemoja ei löytyisi ollenkaan. Eskolan ja Suorannan (1998: 20) mukaan laadulliseen analyysiin kuuluu tutkimuksen kuluessa oppiminen ja yllättyminen, mutta se edellyttää myös kohteesta muodostettujen ennakko-oletusten ottamista huomioon. Tutkimusperinteelle tyypillisesti varsinaista hypoteesia minulla ei ollut, mutta jonkinlainen esioletus siitä, mistä asioista raksanuoren identiteetti voisi koostua: ainakin urheilullisuudesta, käsityöläisyyden tai kätevyyydestä ja tietynlaisesta vauhdikkuudesta, menevyydestä. ”Räheä” eräänlaisena kattokäsityksenä kuvasi tätä identiteettiä lähtiessäni sitä tarkastelemaan.

4.4. Tutkimuksen kulku

Käytännössä tutkimus eteni seuraavassa järjestyksessä: esiluku eli aineistoon perehtyminen, alustavien kysymysten ja käsitteiden muodostaminen, aineiston lähempi luku useaan kertaan, kysymysten jäsentely, aineiston koodaaminen kysymyksiin vastaavia ilmauksia etsimällä, ilmauksien yhdistäminen ja luokittelu, näiden luokkien yhdistäminen yläluokkiin ja kokoavien käsitteiden muodostaminen yläluokista (Tuomi & Sarajärvi, 2002: 111). Aineiston koodausvaiheessa aloin neljännen numeron kohdalla huomata samojen asioiden toistuvan. En kirjannut niitä enää niin tarkasti ylös, vaan aloin kiinnittää huomiota poikkeavuuksiin. Huomasin havaintojen keräämiseen ja alustavaan järjestämiseen tarkoitetun taulukkotyökäluni (ks. taulukko1) epätarkaksi, mutta pidin sitä riittävän hyvänä havaintojen keräämiseen, mihin se oli tarkoitettukin. En osannut ennen analyysia kysyä valmiita kategorioita muodostavia kysymyksiä ja kategorioiden rajat tuntuivat paikoin hankalilta ja teennäisiltä. Tämä näkyi myös siinä, että esimerkiksi kaksi samaa tekemistä ilmaisevaa analyysiyksikköä päätyi eri kategorioihin, koska toinen kuvasi enemmän käytöstä ja toinen kertoi, mitä tehtiin. Analyysin edetessä huomasin joidenkin jaottelujen olevan osittain tarpeettomia, mutta taulukon avulla sain kuitenkin järjestettyä aineiston paremmin hahmotettavaan muotoon. Oheisen taulukon esimerkit ovat Raksanuoret-lehden numeron 02/2011 Kuka, mitä, häh? -sivulta. Se on siis esimerkki analyysivaiheen aineiston keruusta ennen sen luokittelua ja edelleen teemoittelua. Tämän koodausvaiheen jälkeen etenin merkitsemällä taulukoista erilaiset identiteettiä kuvaavat ilmaukset eri värein ja muodostamalla niistä luokkia ja luokista edelleen yhdistämällä teemoja.

taulukko1: Esimerkki havaintomatriisin käytöstä analyysin alkuvaiheessa.

esitys	suorasti	epäsuorasti
1.a) Miten kuvaa itseään?	”Miehisellä alalla olen pärjännyt hyvin reippaan asenteen ja rempseän huumorintajun ansiosta.”	”Pidän pienremonteista, koska työ on vaihtelevaa ja oma kädenjälki näkyy paremmin” ”halusin lähteä opiskelemaan jotain käytännönläheistä, fyysistä ja vähän luovaakin alaa” töihin päästään, töissä on hyvää työmaiden vaihtuvuus ja monipuoliset työt, jatkokoulutus-suunnitelmiakin on, liiton jäseneksi liitytty heti, töitä on riittänyt ja niissä on ”saatu olla”, tuttavien autetaan remonteissa
1.b) Miten kuvaa toista raksanuorta?	”mukavia ihmisiä” ”Hyvä porukka vetää mukaansa.”	”Kun on kerran viettänyt iltaa kymmenien rakentajien kanssa, tietää lähtevänsä toistekin”
1.c) Miten kuvaa Raksanuoret-yhteisöä?	”Kannustankin lähtemään mukaan Raksanuorten tapahtumiin. Niissä tapaa mukavia ihmisiä ja hauskaa puuhaa riittää – tärkeitä infoja unohtamatta!”	liiton ”tohinat” lähti toimintaan mukaan, kun ”kaveri oli kertonut hauskoista liiton tapahtumista ja reissuista”
2. Mitä tekevät?	Lumilautailu, minicross, paini, brasilialainen jiu-jitsu, vapaaottelu, autojen maalaus ja tuunaus, kynäruisku-maalaus, akustisen kitaran soitto, laulu ja biisien teko, koiran kanssa lenkkeily ja elokuvat.	

Sovellukseni puutteet olisivat vaikuttaneet lopputulokseen enemmän, jos olisin laskenut esimerkiksi tietynlaisten ilmaisujen määriä. Silloin niiden olisi pitänyt olla täysin yksiselitteisiä. Kysymysrunko toimi siis enemmän eräänlaisena haravana. Analyysin alkuvaiheessa ”haravani” erotteli suorien ja epäsuorien ilmausten sijaan raksanuoren ideaalin ja raksanuoren realistisuuden pyrkivän kuvauksen ja koodasinkin kaiken materiaalin samalla työkalulla. Käytännössä ideaalin ja reaalisen erottelu oli

miltei mahdoton, koska realismisuuteen pyrkivissä kuvauksissa voi yhtä lailla olla mukana idealismia, millainen raksanuoren kuuluisi olla. Kokosin aineiston uudestaan muokattuihin taulukoihin, jossa erittelin reaalisen ja ideaalisen sijaan suorat ja epäsuorat ilmaukset.

Taulukkotyökalu, joka olisi tuottanut valmiita kategorioita, olisi voinut olla liikaa vaadittu. Koska sisällönanalyysia on kritisoitu siitä, että järjestettyä aineistona pidetään tuloksina ilman tulkintaa ja johtopäätöksiä (emt. 105), valmiin ja täydellisen, valmiita kategorioita tuottavan työkalun muotoileminen olisi ehkä jättänyt vähemmän tilaa viimeksi mainituille. Kuvittelin siis ensin voivani tuottaa valmiit tulokset vähemmällä vaiheilla kuin käytännössä osoittautui mahdolliseksi. Eskolan ja Suorannan (1998: 151) mukaan analyysin ja tulkinnan erottamisesta sisällönanalyysissä on olemassa ainakin kahta eri näkemystä: yhden mukaan se ei ole aivan yksioikoista, koska jo analyysivaiheessa aineistossa tehdään tulkintoja, jotka taas ohjaavat analyysia. Toisen näkemyksen mukaan taas analyysi ja tulkinta ovat ainakin teknisesti erilliset vaiheet niin, että raakamateriaalista erotellaan tutkimuskysymykseen mahdollisesti vastaava materiaali ja vasta sitten tehdään tulkintoja. Tarkasteluni on lähempänä jälkimmäistä, vaikkakin esiymmärrys materiaalista on laadulliselle tutkimukselle tyypillisesti ohjannut analyysia sen edetessä, koska ainakin teknisesti vaiheet olivat selvästi erotettavissa, vaikka tässä esitän tulkinnat tulosten kanssa. Käytännössä kuitenkin vasta ryhmittelyn pohjalta oli mahdollista alkaa tehdä tulkintoja. (Emt. 151.)

Valmiit havainnot, joita kertyi taulukoista lyhyesti auki kirjoitettuna tai kuvattuna viitisenkymmentä sivua koko aineiston noin 90 lehden sivusta, tulostin voidakseni paremmin hahmottaa ja käsitellä teemoja materiaalista. Teemat eivät todellakaan nousseet suoraan Skeggsin käsitteistä tai noudatelleet niitä, mutta käsitteet tulivat apuun teemojen tulkitsemisvaiheessa. Teemat alkoivat muodostua – aineiston tuntemisesta seuranneiden ennakko-oletusten mukaisesti – seuraavanlaisiksi. Raksanuoren rooli työelämässä ja ay-toiminnassa, hänen urheilu- ja moottoriurheiluharrastuksensa ja jännityksenkaipuunsa, se, millainen hän on yhteisön jäsenenä sekä fyysisyyden korostaminen. Monia näistä teemoista voisi kuvailla perinteisesti maskuliinisuuteen liitetyin termein. Yllättävänä ja uutena asiana sen sijaan tuli välineiden ja tarvikkeiden laadun korostaminen, jolla oli kautta lehtien huomattava rooli. Tälle piirteelle olin ollut jollain tapaa sokea ennen aineiston systemaattista analyysia ja siksi olikin enemmänkin ilahduttavaa huomata, että analyysin avulla oli mahdollista tuottaa myös kokonaan uusia havaintoja tutusta aiheesta.

Huomasin analyysin edetessä, ettei numeroiden välillä ole niin suurta eroa, että ne kannattaisi analysoida omina kokonaisuuksinaan, vaikka aineisto oli kerätty erikseen joka numerosta ja jutusta. Sama havainto koski tarkasteluni kannalta myös juttutyyppejä. Esittelin tutkimukseni alussa erilaiset juttutyypit, mutten katso eri juttutyypien tarkastelun erillään tuovan juuri uutta analyysiin varsinkaan, kun niiden väliset rajat eivät aina ole kovin selkeät. Kirjoittajat eivät ole ammattitoimittajia, joten usein esimerkiksi artikkeliin on eksynyt kolumnimaisia piirteitä, kun kirjoittaja on tuonut tekstissä itseään esiin tai kirjoittanut minä-muodossa. Identiteettikysymyksen kannalta relevanttia materiaalia on löydettävissä kaikista teksteistä, tyyppistä riippumatta. Juttutyypien keskinäisessä vertailussakaan ei siis selvinnyt mitään tutkimuksen kannalta kiinnostavaa. Toisaalta en olisi voinut sitä tietää, ellen juttuja olisi erikseen analysoinut koko alkuperäisestä aineistosta.

Se, menevätkö haastateltavan sanomiset ”kertoo itse” -osioon vai ovatko ne kirjoittajan kuvausta, koska juttu on kuitenkin tämän tulkintaa, osoittautui kinkkiseksi kysymykseksi. Päätin sijoittaa ne jälkimmäiseen, koska pidin siteerauksen ja lainaamisen eroa itse kirjoitettuun sen verran suurena. Eräs toinen päänvaivaa aiheuttanut kategorisointikysymys oli, miten luokittelen samankaltaisia harrastuksia. Päädyin siihen, etten erottele moottoripyöräilyyn liittyvistä harrastuksista enduroa, crossia, matkapyöräilyä ja katupyöriä, vaan puhun kaikista moottoripyöräharrastuksena. Samoin kaikki salilla tapahtuva toiminta voimanostosta kahvakuulaharrastukseen meni salilla käymisen kategoriaan. Tämä tarkennus on mainittava siksi, että harrastukset oli ainoa havaintoyksikkö, jolle laskin sääntillisesti esiintymistiheyttä. Kolmas mainittava tarkennus, joka saattaa liittyä edelliseen on, että löysin politiikkaharrastuksestaan kertovasta jutusta paljon enemmän havaintoyksiköitä kuin viereisestä moottoriturheilijasta. En tiedä oliko lukutavassani jotain sellaista, mikä painotti yhteiskunnallisuutta ”raksanuoreuden” tunnusmerkkinä, oliko minulla ennako-oletus sen pienemmästä roolista vai oliko kyseessä yleistettävyyden kannalta merkityksetön sattuma. Epäilen sen johtuneen siitä, että politiikkajutussa kuvattiin omia motiiveja ja itseä henkilönä laajemmin, minä-muodossa, kun taas moottoripyöräjutussa keskityttiin välineeseen ja teknisiin seikkoihin – mikä tietysti kertoo sekin jotain raksanuoresta, mutta tätä oli käytössä olevien analyysityökalujen avulla hankalampi todentaa.

5. Tulokset

Tyypillisen ja tavoiteltavan raksanuoren luonnehdintoja löytyi useampia kuin odotin, vaikka nykyisetkin teemat ovat useamman juonteen koosteita. Eri osa-alueita esittävät luonnehdinnat esiintyvät usein yhdessä ja limittäin, eivätkä sulje toisiaan pois tai muuten juuri riitele keskenään. Vaikka raksanuoren esittäminen on monipuolista, eivät nämä esittämisen tavat ole keskenään ristiriitaisia, vaan pikemminkin luonnehtivat yhtä ja samaa ideaali-raksanuorta. Sikäli Kariniemen havainto, että yksipuolinen identiteetti saattaa saada samaistumiskohteita hakevan lukijan etsimään samaistumiskohteita muualta (2010: 46), saattaa osin pitää paikkansa myös tämän järjestölehden kohdalla. Sitä emme kuitenkaan voi tietää ilman lehden vastaanoton ja käyttötarkoituksen tutkimusta. Raksanuori ei ole kuitenkaan teemoissa esitettyjen luonnehdintojen summa, vaan pikemminkin eräänlainen henkilöitymätön, kelluva kohta, johon nämä luonnehdinnat voidaan turvallisesti kiinnittää. Raksanuoren identiteetin omaksumiseksi riittää tunnustautuminen yhteisön jäseneksi. Ne luonnehdinnat, joiden myötä tämä identiteetti vahvistuu tai heikkenee ja miten sitä ilmennetään, ovat samoja, joita seuraavaksi esittelen. Ne ovat luonnehdintoja yhteisöllisestä identiteetistä, joka tarkoittaa yhteisön sosiaalisesti rakentunutta ja jaettua käsitystä siitä, mikä on yhteisön jäsenille yhteistä, tyypillistä ja hyväksyttävää. Tämä tulee hyvin lähelle käsitystä järjestölehdessä paitsi viestinnän välineenä, myös identiteetin rakentamisen työkaluna. Järjestölehti vastaa kysymykseen keitä olemme, mitä teemme ja mihin pyrimme (emt. 78). Ennen näiden luonnehdintojen esittämistä on syytä huomauttaa, että koska järjestölehden tehtävä on olla järjestönsä äänenkannattaja (emt. 266), ei sen myöskään kannata odottaa rakentavan yhteisöllistä identiteettiään kovin negatiivisten luonnehdintojen varaan. Raksanuoret luonnollisesti haluavat esittää Raksanuoret lehdessään positiivisessa valossa ja tutkimuksen tulokset ovat tämän esityksen tarkastelua. Kun kirjoitan, mitä raksanuori on tai ei ole, viittaan tähän esitykseen.

Kaikkein läpäisevin teema niin numeroiden kuin juttujenkin kesken oli Raksanuoret-yhteisön hyvän hengen korostaminen. Toisia raksanuoria ja järjestettyjä tapahtumia kehuaan sekä suorasti että epäsuorasti ja omia puolustetaan. Koska en tee kvantitatiivista tutkimusta, teemojen asettaminen tarkkaan määrälliseen yleisyysjärjestykseen tiettyjen ilmausten esiintyvyyden mukaan olisi ollut vaikeaa, ellei mahdotonta. Esitän siksi teemat järjestyksessä niiden läpäisevyyden ja hallitsevuuden mukaan, eli kuinka yleisiä tietyt representaatiot ovat juttutyypistä ja representaatioiden jutun sisäisestä arvotuksesta riippumatta, hallitsevimasta vähiten hallitsevaan. Järjestys olisi

todennäköisesti hyvin samankaltainen myös ilmausten esiintyvyyksiä laskemalla. Lehdessä esimerkiksi on äkkiä katsoen varmasti enemmän adrenaliinin metsästyksestä kertovia juttuja kuin politiikkaa, mutta siinä, missä jonkinlaista yhteiskunnalliseksi katsottavaa luonnehdintaa esiintyy myös harrastusjutuissa, esiintyvät urheilullisuutta ja ”hurjuuden” representaatiot vain omissaan, joskin ensisijaisina. Siksi adrenaliinijuttujen, joita sinänsä on paljon, teema on järjestyksessä katsottu vähemmän hallitsevaksi kuin poliittisen asemoitumisen teema. Vaikka tiettyjen representaatioiden esiintymisiä ei ole sätillisesti laskettu, ei teemojen painoarvo ole sama. Ensiksi esitetty on kautta linjan huomattavasti leimaavampi kuin viimeksi esitetty.

Yhteisöllisyyden korostamisen lisäksi löysin kuusi muuta raksanuoren identiteettiä luonnehtivaa teemaa. Kunnollisen, solidaarisen ja taistelevan työntekijä-raksanuoren identiteettiä kuvataan usein käytännön eturistiriitojen ja niiden ratkeamisen kautta, mutta myös korostamalla vastuullisuutta niin töissä kuin ay-toiminnassakin. Ennakkoluulottomuus ja humoristisuus näkyvät muun muassa lehdessä esiintyvissä harrastejutuissa, joissa raksanuoret usein kokeilevat uusia aktiviteetteja ja toisaalta kommentoivat itseään ja toisiaan itseironisesti. Erityisesti harrastuksiin liittyen raksanuoresta piirtyy esiin myös jännitystä etsivän seikkailijan identiteetti: muun muassa moottori- ja extreme-urheilusta kerrotaan haettavan adrenaliinipurkauksia. Käsistään kätevä ja harrastuksilleen omistautuva raksanuori tulee myös tutuksi lähinnä vapaa-ajan aktiviteettien kautta, vaikka myös rakennustyön käsityöläisluonnetta korostetaan. Ruumiillinen raksanuori taas nauttii fyysisestä rasituksesta ja ajattelee, että raskas työ vaatii vastapainoksi vapaa-ajan liikuntaa ja kehonhuoltoa. Raksanuori on myös tekniikkaan luottava välineurheilija, joka arvostaa kunnollisia varusteita niin töissä kuin vapaa-ajallakin.

5.1. Mukaansatempaava ja omiaan puolustava yhteisö

”Alussa olin vähän epävarma, mutta vastaanotto vei mukanaan.”

Raksanuorista järjestönä halutaan antaa keskustelevalta, uudistuva ja uudistava, ”tehdään eikä tapella”-tyylinen kuva. Ay-liikkeissäkin jäsenistöä jakaneet ja paikoin sitä yhä tekevät poliittiset linjariidat loistavat lehdessä poissaolollaan. Suoraan kirjoitetaan, kuin muistutuksena aktiiveille, että nuorisotyötä ja -toimintaa tehdään itseä, raksanuoria, varten. Raksanuorena oleminen on

määrittävämpi identiteetti kuin esimerkiksi mikään poliittisiin puolueisiin pohjaava. Useissa tämäntyyppisissä jutuissa, jotka varsin usein ovat liiton nuorisotoimitsijoiden eli työntekijöiden kirjoittamia, puolustetaan nuorten ja opiskelevien rakennustyöläisten oikeuksia, esimerkiksi oikeutta maksuttomiin henkilösuojaimiin – joihin kuuluvat haalarit, kypärät ja kengät – kouluissa. Haalaritapausta seurataan jopa neljän numeron eli kahden vuoden verran. Sitä kutsutaan taisteluksi, jossa Raksanuorten kuvataan olevan laillisuuden puolella laittomuutta vastaan. Tässä voidaan nähdä kunnollisuuden, *proper*, tavoittelua (Skeggs 2004: 178). Työväenluokkaan kuuluvien on tärkeää todistaa olevansa kunnollisia ja lainmukaisuuden puolustaminen on siitä yksi esimerkki. Suoraan ei voida nähdä, onko lainmukaisuus arvo itsessään vai väline tulla nähdyksi kunnollisena, väline oikeuttaa omat vaateet. ”*Paljon on vielä tehtävää, mutta emme aio luovuttaa*”, kertovat peräänantamattomat liiton nuoret työntekijät.

Kunnollisuuden tavoittelu näkyy paitsi lain, myös vahvan valtion puolustamisena ja eräänlaisena yhteiskuntakelpoisuuden osoittamisena. Raksanuorten esimerkiksi kirjoitetaan työn ja ay-toiminnan kautta olevan luomassa hyvinvointia ja toimivan hyvinvointiyhteiskunnan puolesta. Tuota hyvinvointiyhteiskuntaa ei tarkemmin määritellä, mutta oletan sen viittaavan universalistiseen, niin sanottuun pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon, jota lähimpänä Suomi oli 80-luvulla ennen lamaa. Tavallaan kunnollisuutta rakennetaan myös käytännön neuvoilla veroilmoituksen täyttöön, työttömäksi jäämiseen tai lomautuksen tai työtapaturman varalle. Niin pääkirjoituksissa kuin muissakin teksteissä luodaan tulevaisuudenuskoista kuvaa. Pelkästään menneisyyteen hyvinvointiyhteiskunnan puolesta toimiminen ei kuitenkaan viittaa, koska teksteissä Raksanuorten katsotaan edustavan myös parempaa tulevaisuuden maailmaa ja implikoidaan, että he uskaltavat unelmoida. Tavallaan kunnollisiRaksanuoret antavat toisilleen käytännön neuvoja lehden kautta myös veroilmoituksen täyttöön, työttömäksi jäämiseen tai lomautuksen varalle ja neuvovat, mitä tulee tehdä työtapaturman sattuessa.

Kirjoitettaessa ”*Raksanuoret osana Rakennusliittoa*” korostetaan yhteyttä ja järjestön asemaa liiton nuorisotyön tekijänä, vaikka toiminnan järjestämisessä nuorilla onkin hyvin vapaat kädet. Raksanuorten kerrotaan levittävän työelämätietoutta kouluissa eli tekevän samalla myös liiton nuorisotyötä, koska käytännössä samalla myös kannustetaan liittymään jäseneksi. Liitossa Raksanuorten kirjoitetaan edustavan ”*muutoksen tuulia*”, mikä viitanee lähinnä uuteen toimintakulttuuriin, jossa puoluepolitiikan merkitys vähenee ja etupolitiikan korostuu. Nuoresta

polvesta osana instituutioita ja sen vanhempia sukupolvia kirjoitetaan selkeimmin liittokokouksesta kerrottaessa. Yksittäiset kokoukseen osallistuneet raksanuoret kertovat kokemuksistaan varsin vaihtelevasti. Toisten mielestä nuorten ääni kuului hyvin, toisten mielestä kehnosti. Toiset sanovat, että nuorten puolesta puhuttiin hyvin, mutta nuoret itse eivät välttämättä päässeet niin paljon ääneen. Tosin yksi katsoo, että liittokokousedustajat olivat ”*ehkä pieni, mutta näkyvä ja kuuluva joukko nuoria*”. Eräs oli pettynyt siihen, ettei liiton linjauksista keskusteltu kylliksi kokouksessa. Toinen kertoo halunneensa osaltaan viedä positiivista kuvaa raksanuorista entisille raksanuorille.

Kaikkiaan, mitä tulee suhteeseen vanhempiin työntekijöihin, raksanuori kunnioittaa vanhempia niin harrastuksissa, töissä kuin ay-toiminnassakin ja antaa näiden työlle tunnustusta. Erityisesti harrastusten parissa ja ay-toiminnassa kehuaan vanhempien ottaneen nuoret hyvin vastaan ja antaneen kullannarvoisia neuvoja, joita nuoret ovat sitten soveltaneet ”*tätä päivää vastaaviksi*”. Liittoon ja ainakin joihinkin osastoihin lähtee kiitos siitä, että tilaa on annettu nuorelle polvelle ainakin paikoin ja resursseja eli rahaa jaettu avokätisesti toimintaan. Nuorisotoimintaa kuvataankin alati kasvavaksi ja kehittyväksi sekä sellaiseksi, josta muut ottavat mallia ja suorastaan ihmettelevät sen laajuutta. Yhteisön kerrotaan toimivan nuorten rakentajien tuntojen purkajana ja ajatuksenvaihtokanavana erityisesti silloin, kun nämä ovat koulussa tai töissä hankalassa paikassa. Myös Raksanuoret-lehden tavoite on kirjoitettu suoraan auki. Lehti on päätöksen suuntaaja ja osa sekä liiton sisäistä että ulkoista viestintää. Mitä järjestön sisäiseen viestintään tulee, siitä rakennetaan kuvaa, että Raksanuoret kuuntelevat herkällä korvalla nuorten toiveita koulutusta ja työelämää koskien ja yrittävät edistää niitä. Toistuvasti esiintyy myös huoli opetuksen laadun ja siten valmistuvien ammattitaidon tasaisuudesta sekä nuorten rakennustyöläisten perehdyttämisestä työmaille.

Yksilöt kuvaavat ensikosketusta yhteisöön yleensä erittäin positiivisesti. Toiminnan kerrotaan ylittäneen odotukset. Toiminnalla viitataan useimmiten Raksanuorten järjestämiin erilaisiin tapahtumiin, jotka voivat olla myös esimerkiksi jonkun osaston kokouksia. Tapahtumien yhteydessä jaetaan tietoa, keskustellaan järjestön linjauksista, tulevista tapahtumista tai jaetaan tietoutta työtä tai ay-toimintaa koskevista asioista. Tapahtuma voi olla myös osanotto johonkin suurempaan tapahtumaan. Liikunta on suosittu oheistoiminto. Lehdessä Raksanuoret ovat muun muassa harrastaneet jousiammuntaa, keilausta, hohtokeilausta, frisbeegolfia, pesäpalloa, lasketelleet, ajaneet kartingia, pitäneet pikkujouluja, pelanneet jalkapalloa, pelanneet splattista eli

värikuulasotaa, seinäkiipeilleet ja järjestäneet ”*amishenkisen*” tuning-shown. Tyypillisesti myös risteillään, saunotaan, uidaan, istutaan iltaa, pidetään ay-trivia, pelataan konsolipelejä ja lähdetään jatkamaan iltaa kaupungille. Uusia osastoja perustetaan ja yhteistoimintaa muiden liittojen kanssa suunnitellaan. Järjestö ottaa osallistuu myös muiden järjestämiin tapahtumiin ja harrastaa yhdessä muiden liittojen nuorten, usein Superin tai Pamin, joskus myös Sakkin, Suomen ammattiin opiskelevien liiton, kanssa. Parhaimmillaan tilaisuudet ”*poikivat uusia innokkaita aktiiveja*”, reissuja ja tilaisuuksia kuvataan onnistuneiksi ja antoisiksi. Tapahtumakertomuksien yhteydessä luodaan kuvaa paitsi keskustelelevasta ja kuulumisia vaihtavasta, toverillisesta yhteisöstä, myös menevästä meiningistä. Risteilystä kirjoitetaan, kuinka ”*kukaan ei kuitenkaan pudonnut mereen*” ja pesäpallokin on niin jännittävää, etteivät pelaajat olisi malttaneet lopettaa. Siikarantaa, Rakennusliiton kurssikeskusta, jossa lehdentekokurssitkin on pidetty, siellä paljon käyneet kuvaavat ”*toiseksi kodiksi*”. Kurssien hyvää henkeä kehuaan, juttu lentää ja nauru raikaa. Tapahtumajuttujen tarkoituksena on ikään kuin kertoa, että ”*hei, miellä on täällä tällainen kiva porukka*” ja houkuttella mukaan. Yhteishenkeä ja osallistumisen tärkeyttä korostetaan.

Stuart Hall kirjoittaa identiteetin muodostuvan, ei niinkään siinä, kuinka näemme itsemme tai kuinka muut näkevät meidät, vaan siinä, kuinka kuvittelemme muiden näkevän itsemme (1999: 39). Raksanuoret kuvaavat itseään ja toisiaan äänekkäiksi ja vauhdikkaiksi olettaen, joskus jopa auki kirjoitettuna, että tämän voivat ulkopuolisetkin tulkita ”*raksalaisuudeksi*”. Identifikaatio on erontekoa: ympäristöönsä verrattuna raksanuori ei ole hiljainen, vaan äänekkäs, ei hissutteleva, vaan vauhdikas. Tästä identiteetistä ei nähdäkseni *räheä* ole kovin kaukana. Myös menevää meininkiä ja virtaa riittää -tyyliset ilmaukset ovat tavanomaisia. Kosteammalle juhlimiselle kehitellään – yhtä poikkeusta lukuun ottamatta – kiertoilmauksia, koska halutaan oletettavasti kertoa menevyydestä myös yöelämässä olematta kuitenkaan avoimia alkoholimainoksia. Juhlimisen sijaan puhutaan esimerkiksi illan jatkamisesta ja suuntaamisesta kaupunki X:n yöhön. Sekä äänekkyyden, vauhdikkuuden että juhlimisen luonnosteluissa tiivistyy monta tyypillistä työväenluokan esittämisen tapaa ja esiintyy kunnollisuuden problematiikkaa. Kun työväenluokka on historiallisesti esitetty hillittömänä verrattuna keskiluokkaan (Skeggs 2004: 99), asettuvat raksanuoretkin osaksi tätä jatkumoa esittämällä itsensä sellaisina, jotka huomataan. Erottautuminen ympäristöstä – keskiluokasta – ei ole kuitenkaan näissä esityksissä häpeä, vaan pikemminkin kunnia. Näkyvyys ja kuuluvuus ovat voimaa ja valtaa. Tästäkin räheystä huolimatta on korostettava kunnollisuutta häivyttämällä juhliminen esityksistä taka-alalle. Toisaalta voidaan kysyä, onko tämä

työväenluokalle historiallisesti tyypillinen kunnollisuuden tavoittelu (emt. 178) ylhäältä alaspäin luokkasidonnaista, vai tuleeeko pakko liikkeen tai järjestön itsensä sisältä ja mihin se ulottuu.

Yhteistoiminnan ja yhdessäolon korostaminen ei tullut mitenkään yllätyksenä, sillä Kariniemen mukaan se on nykyisille järjestölehdille tyypillistä (2010: 79). Hänen mukaansa eriäville mielipiteille ei jätetä tilaa (emt. 79) ja pääosin Raksanuoret-lehdessäkin kiitellään ja suorastaan ylistetään toimintaa. Kriittisiäkin äänenpainoja kuitenkin esiintyy. Muutamat jäsenet esimerkiksi odottavat järjestöltä enemmän ammattitaitoa kehittävää toimintaa sekä työn ja omien etujen ajamisen kannalta hyödyllistä tietoa, ”*eikä pelkästään jotain seinäkiipeilyä*”. Toiset päinvastoin toivovat vapaamuotoista toimintaa lisää. Kysyttäessä, kuten eräässä numerosta Sankarit-sivulla, on monella antaa ajankohtaisia juttuvinkkejä siitä, mitä he haluaisivat lehdestä lukea. Vinkkien aihepiirit antavat raksanuorista valveutuneen kuvan. Lehdessä jäsen myös pyytää huomioimaan naisjäseniä paremmin. Tähän lehden alkutaipaleella esiintyneeseen toiveeseen on todettava, että nais erityisiä kysymyksiä on alkanut näkyä tuoreimmissa numeroissa. Kerrotaan esimerkiksi raskaana olevien syrjinnästä työpaikoilla. Esitykselle mielenkiintoista on, että syrjintäsyytöksiltä eivät välty kokonaan työkaveritkaan, eli kyseisessä tekstissä naiseus lehdelle epätyypillisesti ohittaa muut solidaarisuus kategoriat ja identiteetit, kuten ammatin, luokan tai yhteisen työpaikan – ehkäpä sillä kertaa hyvästä syystä. Syytös esitetään kuitenkin lempeästi ja omia oikeuksia kehoitetaan penäämään ”*kärsivällisesti*”. Jutussa haastatellun työntekijän kunnollisuutta ja moitteettomuutta työntekijänä korostetaan, työväenluokan esittämisen tavoille tyypillisesti. Ollakseen uskottava edes penäämään omia oikeuksiaan on oltava kaikin puolin kunnollinen (Skeggs 2004: 178).

Yhteisöstä luodaan kuvaa keskustelevana, mielipiteitä vaihtavana ja ideoivana. Tapahtumissa keskustellaan paljon paitsi järjestöä koskevista asioista, asioista aina jääkiekosta ulkomaiseen työvoimaan. ”*Myös kulttuurikeskustelu kävi kiivaana ja omasta takaa inspiroitu sketsiviihde kruunasi illan.*” Raksanuoret siis ymmärtävät myös kulttuurin päälle ja huumorikin kukkii. Toisinaan ryhmän kulloisenkin koomikon tempauksista mainitaan tapahtumakertomusten yhteydessä jonkin sisäpiirivitsin kautta. ”*Porukan*” yhteishenkeä kehutaan ja usein jäädään innolla odottamaan seuraavaa tapahtumaa. Kun kirjoitetaan raksanuorten joukosta, joka oli tekemässä jotakin, tavataan korostaa joukon heterogeenisyyttä: uusia ja vanhoja osallistujia, monen ikäisiä, miehiä ja naisia (huom. oletusarvoisesti jompaakumpaa, ei siis esimerkiksi inter- tai transsukupuolisia). ”*Mikä parasta, mukana oli sekä naisia että miehiä.*” Usein

tapahtumakertomusten yhteydessä toivotetaan kaikki tervetulleeksi tapahtumiin ja toimintaan. Tärkeäksi nousee ajatus, että ay-toiminnan ei tarvitse olla harmaata puurtamista tai veren maku suussa vääntämistä, vaan se voi olla hauskaakin. Kirjoitetaan mielekkään ja hyvähenkisen toiminnan myös houkuttelevan nuoria paremmin. Kokouksessakin pitää osata nauraa. Omia saavutuksia ja saavutuksia myös ihastellaan kursailematta. Lehdenteostakin kirjoitetaan. Sitä kuvataan humoristiseen tyyliin rankaksi, ”kun yli kymmenen meikäläistä suljettiin viikonlopuksi Siikarantaan”, mutta lehdestä ollaan ylpeitä ja sitä puolustetaan muille. Tässä ja lehdessä ”muut” viittaa lähinnä SAK:n muihin liittoihin, joiden kanssa nuorilla rakentajilla oli aiemmin yhteinen Arvo-lehti.

5.2. Kunnollinen, solidaarinen ja taisteleva työläinen

”Toisen työntekijän kunnioittaminen niin työmaalla kuin työpaikan ulkopuolella on yksi ammattiyhdistysliikkeen peruskivistä.”

Erityisesti lehden linjan kertovassa pääkirjoituksessa sekä työturvallisuutta koskevissa jutuissa piirtyy vahvasti esiin eräänlaisena ideaalina vastuuta kantava ja asioita ajava raksanuori. Hän pyrkii aktiivisesti työelämään ja haluaa kehittää ammatitaitoaan. Järjestön nimissä päätoimittaja ottaa voimakkaasti kantaa myös ärhäkkään ay-liikkeen puolesta. Päätoimittaja kannustaa solidaarisuuteen yli ammatti- ja liittorajojen sekä mediakritiikkiin lakkouutisoinnin yhteydessä. Toistuva viesti on, että raksanuori tai ainakaan ideaali-sellainen ei kadehdi ja vihaa muita työntekijäasemassa olevia, vaan kunnioittaa heitä ja puolustaa työntekijöiden etuja yhdessä. Lakko-oikeuden puolesta otetaan voimakkaasti kantaa – onhan se työntekijäpuolen keskeisimpiä neuvotteluvälittejä – ja arvostellaan median ”yksipuolista uutisointia”, jolla viitataan lakkoilevan osapuolen arvosteluun mediassa. Solidaarisuuteen muiden alojen työntekijöitä kohtaan kehoitetaan suorasanaisesti. Lehdessä esiintyy myös solidaarisuuden juonteita muiden maiden työntekijöitä kohtaan. Eräässä numerossa esimerkiksi kirjoitetaan jalkapallon MM-kisojen 2010 rakentajien työolosuhteista. Oletuksena on, että raksanuori on kiinnostunut myös muiden maiden ay-toiminnasta ja kokee kenties jonkinlaista solidaarisuuttakin. Lehdessä kerrotaan liittojen, eli täten myös Raksanuorten osana Rakennusliittoa, olevan mukana tukemassa paikallisia rakentajia ”taistelussa parempien palkkojen ja työehtojen puolesta”. Kansainvälisyys näkyy myös, kun kerrotaan vierailusta liiton omalle Tallinan-

konttorille ja eestiläisten rakennustyöläisten ongelmista Suomessa näiden näkökulmasta. Toisaalta joissain varhaisempien numeroiden teksteissä korostetaan ”*rehellisen suomalaisen työntekijän*” etua. Tässä voisi nähdä pientä valistunutta kehitystä kansainvälisyyden suuntaan. Eestiläisistä työntekijöistä kertovassa tekstissä kerrotaan myös ulkomaalaisten työntekijöiden rakennustyömailla kohtaamasta syrjinnästä ylipäänsä. Oletus siis on, ettei raksanuoren ainakaan kuulusi syrjiä siirtotyöläisiä. Toisaalta raksanuoren identiteetti pitää luonnollisesti ansaita liittymällä liittoon. Ulkomaalaisuus ei ole ongelma ainakaan silloin, jos liittyy yhteisön jäseneksi ja pelaa sen säännöillä. Toisaalta jutun kainalojutussa taustoitetaan ja tehdään ymmärrettäväksi myös Viron alhaista järjestäytymisastetta. Siten ymmärretään myös liittoon kuulumattomia selittäen näiden valintoja olosuhteilla ja historialla. Toinen selkeä solidaarisuuden osoitus on tuoreimman tarkasteleman numeron Amnesty vieraskirjoittajan kirjoittama teksti Iranin ay-liikkeen kohtaamasta vainosta. Juttu on tuoreehkon virolaisista työntekijöistä kertovan jutun lisäksi ensimmäinen, jossa verrataan omaa asemaa muiden maiden työntekijöiden asemaan ja vaaditaan solidaarisuutta näitä huonommassa asemassa olevia kohtaan.

Raksanuori on työntekijänä tarkkaavainen, noudattaa sääntöjä ja hoitaa hommansa. Teksteissä hän on oletusarvoisesti kesälläkin töissä, ellei sitten ole ehtinyt kerryttää kylliksi lomapäiviä. Työntekijänä raksanuorta kuvataan suoraan pätevän oloiseksi ja reippaaksi. Huomattava on lisäksi erään naispuolisen rakennustyöläisen kertomus kokemuksistaan miesvaltaisella alalla. ”*Miehisellä alalla olen pärjännyt hyvin reippaan asenteen aja rempseän huumorintajun ansiosta*”, hän kirjoittaa. Rempseyttä tai reipasta asennetta ei voi sinänsä arvottaa maskuliiniseksi ominaisuudeksi sen enempää kuin feminiiniseksi, mutta konteksti antaa ymmärtää niistä olevan hyötyä miesvaltaisella alalla. Vaikka onkin vaikea sanoa, kuinka paljon tai vähän naisellisia kyseiset ominaisuudet ovat, historiallisesti on työväenluokkainen nainen käsitetty ei-naisellisenä (Skeggs, 1997: 115). Voidaan ajatella, että tietynlainen rempseys on työväenluokkaisille naisille tyypillistä, mutta kulttuurisesti naisellisuutta hallitsevan keski- ja yläluokkaiselle naisellisuudelle ei välttämättä niinkään, joten se voisi asettua lähemmäs maskuliinisuutta. On kuitenkin muistettava, ettei maskuliinisuus ole sidottu miehenä olemiseen (Halberstam, 1998: 13, 14) ja että maskuliinisuus on arvostettu kulttuurisen pääoman kategoria siinä kuin valkoihoisuus tai heteroseksuaalisuus (Skeggs, 1997: 9, 120). Tämän arvotuksen kautta voitaisiin ajatella rempseys maskuliiniseksi ominaisuudeksi, koska sillä on mahdollista pärjätä miesvaltaisella alalla. Töissä raksanuoren on sukupuolesta riippumatta toivottavaa olla tyyni ja rohkea, koska esimerkiksi torninosturikusilta

”kysytään rautaisia hermoja”. Lehdessä korostetaan työn vastuullisuutta ja vaativuutta sekä sitä, miten se vaatii rauhallisuutta ja stressinsietokykyä. Vaikka työ on tarkkaa ja rankkaa, se on myös jännittävää. Palkasta todetaan salamyhkäisesti, että leivän päälle saa *”muutakin kuin ylähuulen”*, mutta vastuuseen nähden palkkaa ei silti pidetä suhteettoman suurena.

Mitä tulee kouluttautumiseen, ei tyypillinen raksanuori välttämättä ole liiemmin nauttinut koulunpenkistä. Hän käy koulunsa ymmärtäen opiskelevansa työelämää varten ja on lisäksi pitänyt ammattitaitoaan yllä kouluttautumalla yleensä vielä ammattikoulun perustutkinnon jälkeenkin. Monella on takanaan myös alanvaihto. Tämä käy ilmi esimerkiksi Kuka, mitä, häh? -sivun jutuissa, joissa kerrotaan itsestä erilaisten saavutusten kautta, yleensä melko säntillisesti ja muodollisesti vuosilukuineen päivineen: milloin aloitti tai lopetti minkäkin koulun, milloin pääsi töihin minnekin, milloin ja missä kävi armeijan. Huomattavaa näissä kertomuksissa on, että töihin nimenomaan päästään ja niitä saadaan tehdä, töihin ei jouduta tai vain mennä. Näen tässäkin tietyn yhteyden niin sanotun kunnollisuuden todistamiseen (Skeggs 2004: 178). Samassa yhteydessä moni kertoo myös harrastuksistaan ja tulevaisuudensuunnitelmistaan. Toiset kertovat myös olleensa työttömänä tai lomautettuna, mikä toisaalta kertoo, ettei näistä asioista koeta häpeää. Työelämään päättymisen lisäksi toinen toistuva kertomus on, kuinka kirjoittaja päätyi mukaan ay-toimintaan ja Raksanuoriin. Tätä kuvataan muun muassa ilmauksin *”sain ison kipinän”* tai *”uskaltauin mukaan”*, usein kaverin myötävaikutuksella. Omaa osallistumista luonnehditaan usein aktiiviseksi.

Luottamustoimissa kerrotaan innokkuudesta, vaikka omissa tiedoissa ja taidoissa arvioitaisiin olevan vielä kehitettävää. Liiton toiminnassa tutustutaan *”hyviin tyyppeihin”* ja *”huippuporukkaan”*, saadaan *”toinen toistaan ihanampia uusia kokemuksia ja mahdollisuuksia”*, *”roppakaupalla mukavia muistoja”* sekä ystäviä ja kavereita. Eräs naispuolinen rakentaja kuvailee, että kerran iltaa kymmenien rakentajien kanssa vietettyään tietää lähtevänsä toistekin. Joskus jaellaan varsin avoimia kiitoksia, kuten *”Kiitos ihanalle Mikolle!”*. Toisia raksanuoria mojitetaan vain silloin, kun nämä ovat unohtaneet peruuttaa osallistumisensa johonkin tapahtumaan. Perumisista ei kuitenkaan lannistuta, vaan kerrotaan hauska tapahtumanvietosta pienemmällä porukalla. Usein tapahtumakuvausten yhteydessä muistetaan kertoa uusien jäsenten innokkaasta osallistumisesta ja mainita paikkojen täyttyvän nopeasti, sillä tapahtumat ovat suosittuja. Useassa jutussa, erityisesti tapahtumareportaaseissa, korostuu *”työ ennen huvia”* -ajatus. On päästy sopivasti töistä tai saatu viikko päätökseen, sitten on vapaa-ajanvieton aika. Raksanuorten järjestämät

tapahtumat jakautuvat usein kahtia, informatiiviseen tai kokousmaiseen osioon ja hauskanpitoon. Tyypillisessä kertomuksessa ensin pidettiin ”asiapitoinen osio” ja käytiin ”kiihkeitä keskusteluita”, jonka jälkeen alettiin pitää hauskaa. Sama koskee työtä ja vapaa-aikaa yleensä, töissä ollaan sääntillisiä, vapaalla rentoja.

Raksanuori kuitenkin tunnustaa, ettei turvaohjeiden noudattaminen ole aina töissä miellyttävää ja että virheitäkin on tullut tehtyä. Raksanuori kertoo siis auliisti omasta epätäydellisyydestään, mutta ulottaa sen koskemaan myös muita: ”jokainen meistäkin on siellä [maalipurkkipinon päällä] joskus keikkunut”, neuvoista piittaamatta. Usein tähän liitetään kuitenkin myös ”virheistä oppii” -tyylinen opettavainen kertomus. Kirjoittaja on joko ymmärtänyt hyvän tuurinsa mietittyään asioita hieman pidemmälle ja päättänyt parantaa tapansa tai sitten tälle on sattunut joku haaveri. Sääntöjen noudattamista korostetaan, ”jos ei muuten niin vaikeuksia välttääkseen”, vaikka ymmärretäänkin, että tarkat turvamääräykset saattavat monimutkaistaa joitakin käytäntöjä. Kuitenkin sääntöjen kerrotaan koskevan ensisijaisesti ”työaikaa, taukoja, yleistä asennetta ja työturvallisuutta” ja olevan siten hyödyllisiä erityisesti työntekijälle. Yleisellä asenteella kyseisessä jutussa tarkoitetaan suhtautumista työtehtäviin ja -kavereihin ja kehoitetaan kärsivällisyyteen, vaikka tuntuisikin, että itselle kasaantuvat kaikki ”paskahommat” ja työmaan mestarin kaverille paremmat. Samassa yhteydessä muistutetaan kuitenkin, että ammattitaidolla voi parantaa omaa asemaansa. Annetaan ymmärtää, että ammattitaidon kohentuessa paranevat myös työtehtävät. Lisäksi yritetään vedota nuoreen työntekijään reiluna pelaajana. Nämä sääntöjen noudattamisen ja kunnan työntekijän ideaalit ovat peruja teolliselta aikakaudelta, jolloin työidentiteettiä rakennettiin sääntöjä noudattamalla ja ”teknisesti taitavan ja tehokkaan” työntekijän aseman omaksumalla (Eteläpelto, Collin & Saarinen 2007:95). Sääntöjä noudattavan ja työturvallisuutta arvostavan raksanuoren kiiltokuvamaisen ideaalin rinnalla elää kuitenkin myös jukuripäinen, ehkä vähän uhkarohkean nuoren työntekijän kuva. Eräskin sääntöjen noudattamista korostava kirjoittaja kertoo saaneensa varoituksen kolmen minuutin myöhästymisen vuoksi jättäen lukijan arvioitavaksi, onko se kohtuullista vai ei. Saman jutun lopussa kuitenkin paljastuu kirjoittajan ironinen suhtautuminen pilkuntarkkuuteen: ”Mutta nyt on aika lähteä nauttimaan puolen tunnin kahvitausta. Vaikka voisihan sitä kahvitaualta lähteä kotiinkin ja heittää kypärän roskeen sekä polttaa haalarit...”

Vastaavaa ironista asennetta löytyy myös työtaturma-gallupista, jossa vastataan muun muassa, ”olen kävelevä työtaturma”. Täytynee kuitenkin huomata gallupin huumoriluonteisuus –

samassa yhteydessä kysytään myös esimerkiksi, ”pelkäätkö sirkkeliä”. Yksi vastaa, että jos pelkäisi, olisi väärällä alalla. Toinen taas, ettei pelkää muuta kuin anoppia. Yhdessä näistä toisaalta kunnollisuutta, toisaalta ilkkurisuutta ilmentävistä luonnehdinnoista voidaan sanoa, että raksanuori on inhimillinen – sekä ohjeita laistavia että niitä valvovia kohtaan – mutta yhtä kaikki vastuullinen ja kaukonäköinen. Turvaohjeiden tunnustettu laiminlyöntikin on tapahtunut toki vain työn kiirehtimiseksi ja helpottamiseksi, ei silkasta uhmasta. Eräs vastuullista työntekijää korostava juttu myös kehottaa työturvallisuuden vuoksi vaikka käräyttämään töissä humalassa olevan työkaverin, vaikkei se mukavaa olekaan. Kirjoittaja kertoo itse omasta moraalisesta dilemmastaan vastaavassa tilanteessa. Tietyömaiden turvallisuudesta kirjoitettaessakin asiaa katsotaan myös autoilijan kannalta, tavoitteena saada autoileva raksanuori muistamaan asfalttityömaiden työturvallisuuden myös vapaalla ollessaan. Työturvallisuusjutuissa muistetaan kertoa alan olevan vaarallinen ja tapaturmien sattuvan aina jollekin ”meistä”.

Usealla kirjoittajalla on tulevaisuudenuskoinen ”tekevälle töitä löytyy” -asenne, vaikka työttömyydestä ja alan erityispiirteestä kausityöttömyydestä kirjoitetaan melko paljon antaen ymmärtää, ettei työttömäksi jääminen ole yksilön vika vaan rakenteellinen kysymys. Kahtalainen suhtautuminen sanoo siis suurin piirtein, että useimmiten ainakin parhaille löytyy töitä ja että aina kannattaa yrittää, vaikkei löytyisikään. ”*Aina parempi tehdä kuin olla tekemättä*”, kertoo eräskin kokemuksiaan työvoimakoulutuksesta, joita moni pitää humpuukina. Lehdessä ei olla niin kilttiä ja kunnollista työläistä kuitenkaan, ettei pomoa voisi vähän moittia. Useasti varotaan sokeasti luottamasta työnantajaan, joka saattaa huimapäisiä ja ketteriä ”*pojankloppeja*” imartelemalla saada nämä luistamaan työturvallisuussäännöistä, ottamaan huonoja urakoita tai tekemään ylitöitä korvauksetta. Usein tällaiseen kerran erehtynyt raksanuori kertoo kuitenkin sen herättäneen halun puolustaa muitakin ja puuttua kohtaamaansa väärinkohteluun. Monesti luottamus sekä työnantajiin että mestareihin on horjunut. Näistä ”*kärsimyskertomuksista*” piiryy kuva rehellisestä, luottavasta ja työteliäästä raksanuoresta, joka on erehtyväinen ja joskus sinisilmäinen, mutta oppii virheistään ja avaa rohkeasti suunsa kohdatessaan vääryyksiä. Hän myös ymmärtää, että joku tekee helppoa rahaa säännöistä, kuten työehtosopimuksista, luistamalla ja ymmärtää täten työnsä arvon. Väärinkohtelun kohteeksi joutuneet kertovat jopa kostonhimosta huonoja työnantajia kohtaan sen jälkeen, kun ovat tulleet tietoisiksi omista oikeuksistaan – usein ”*liiton miesten*” myötävaikutuksella. Liitto esiintyy useimmissa tämänytyyppisissä kertomuksissa pelastajana. Kritiikin ohella raksanuori nauttii kunnollisista töistä ja työpaikasta, jossa toimitaan sääntöjen

mukaan. Vaikka raksanuori voi olla alkuun liian luottavainen, on hän myös tarkkasilmäinen: eräskin kertoo olleensa osaltaan paljastamassa mittavaa kuittikauppaa, josta näin jälkiviisaasti sanoen kirjoitettiin valtakunnanlehdissä vuosia myöhemmin. Laittomuuksia kohdanneet kehottavat muitakin tarkkaavaisuuteen. Toinen pomojen lisäksi toisinaan kritiikkiä, jos tarvittaessa kiitostakin, saava taho on ammattioppilaitokset. Rehtoreita ja opettajia vaaditaan vastuuseen huonosta työturvallisuudesta – jos tarvittaessa kiitetäänkin hyvästä. Toisaalta oikeaa asennetta vaaditaan kaikilta, niin työntekijöiltä kuin mestareilta, oppilailta kuin opettajilta. Lehdessä muistutetaan myös työntekijän velvollisuudesta käyttää suojarusteita, joiden hankkiminen taas on työnantajan velvollisuus. Neuvojen ja ohjeiden kysyminen katsotaan osaksi ammattitaitoa.

Luottamustoimissaan ja järjestön jäsenenä raksanuori on yksinomaan säntillinen ja aktiivinen. Ammattiliiton toiminta ”*imaisee*” mukaansa ja yksi homma poikii toisen. Nuorisoaktiiveina jaoston ja sittemmin nuorisotyöryhmän jäseniksi pääsevät etenemään innokkuutta ja aktiivisuutta osoittavat raksanuoret. Toisaalla passiivisemmillekin jäsenille annetaan tunnustusta kirjoittaen, että ”*tämä hiljainen porukka ymmärtää liiton olemassaolon merkityksen ja sen, miten huonolla tolalla asiat olisivat ilman vahvaa liittoa*”. Luottamustoimessa taas ”*asiat pitää osata prikulleen*”. Aktiivin jättäessä toimen on täytettävänä ”*isot saappaat*”, mutta onneksi joukosta löytyy muitakin ”*isojalkaisia ja täten saappaat täyttäviä*”. Luottamustehtävään valittu raksanuori kuvaa valintansa hetkeä tarkasti, mikä antaa ymmärtää, että tehtävä on otettu vakavasti. Samainen raksanuori kirjoittaa myös olevansa kiinnostunut politiikasta, mikä on toinen kahdesta suorasta maininnasta jäsenen puoluepoliittisesta aktiivisuudesta lehdessä. Poliitiikkaa samainen valittu kuvaa kuitenkin leppoisasti yhteisten asioiden hoitamiseksi, ei esimerkiksi kamppailuvertauskuvin, kuten voisi eturistiriitojen näkökulmasta odottaa. ”*Lähden [eduskunta]vaaleihin reippaasti duunareiden asioita ajaen*”, hän kertoo, sekä harmaata taloutta vastaan ja kunnollisten työolojen sekä työllisyyden puolesta. Poliitiikka näyttäytyy lähtökohdiltaan melko ongelmattomana asioiden ajamisena ja niiden hoitamisena, rakenteita ei lähdetä radikaalisti kyseenalaistamaan. Toisaalta lehdessä suhtaudutaan kriittisesti poliitikkojen lupauksiin, toisaalta kehoitetaan äänestämään. Toisessa avoimen poliittisessä tekstissä politiikkaan mukaan lähtenyt kirjoittaja korostaa edellistä selkeämmin työväenluokkaisuutta ja ennen kaikkea -tietoisuutta. Se, että jaksaa tehdä töidenkin päälle jotain yhteisesti merkittävää, näyttäytyy kirjoituksessa tavoiteltavana. Myös oma kehittyminen, esimerkiksi oman ajattelun ja keskustelutaitojen, mainitaan hyvänä asiana. Lehdelle poliittisuudessaan epätyypillisessä kirjoituksessa luodaan dikotomiaa valveutuneiden ja

tiedostamattomien kansalaisten välille kirjoittajan lukeutuessa tietysti ensin mainittuihin. ”Hyvän puolella” ovat ammattiyhdistysliike, perinteisesti työväenpuolueiksi lasketut puolueet ja tietenkin palkansaajat, vastapuolella pääoma ja kapitalismi. Kirjoituksessa korostetaan ay-liikkeen historiallisia saavutuksia ja herätellään pitämään huolta ”*yhdessä taistelluista eduista*”.

5.3. Ennakkoluuloton ja helposti innostuva humoristi

”Ei muuta kuin kuulia heiluttelemaan ja kuntoa kohisten kasvattamaan!”

Kun raksanuori harrastaa, hän ”rymyää” tai ”reippailee”. Raksanuori innostuu helposti uudesta ja etenee nopeasti. Höntsy-tyylisestä harrastuksesta tulee vaivihkaa vakava ja siinä menestytään, toisinaan harrastus poikii jopa työn. Ennakkoluuloton raksanuori on utelias kokeilemaan uutta. ”*Haluan oppia ja tehdä kaikkea, mitä mieleen juolahtaa*”, sillä elämä on lyhyt, perustelee eräskin. Miehetkin ovat valmiita kokeilemaan kulttuurissamme feminiinisiksi miellettyjä ratsastusta ja zumbaa. Toisaalta tämä tehdään stereotyyppisiä hyödyntävän huumorin kautta ja ratsaille uskallettiin vasta äijämäisten tv-tähtien esimerkin perässä. ”*Äijämäiseen tapaan tallille saavuttiin pari tuntia myöhässä – muutaman tunnin yönillä ja vuosisadan darrassa*”, koska sattui olemaan sunnuntai. Humoristisen kertomuksen päätteeksi ratsastusta kehuaan mukavaksi ajanvietteeksi, joka kuitenkin vaatii miespuolisilta, että ”*heittää kaikki entiset ennakkoluulot tyttömäisestä harrastuksesta romukoppaan*”. Tärppinä mainitaan miesratsastajia olevan Suomessa todella vähän. Zumban taas kehuaan polttavan mukavasti kaloreita ja tekevän vartalolle hyvää.

Raksanuori on nopea liikkeissään useammallakin tapaa, sillä eräskin ostaa auton spontaanisti juhlimisreissulta. Raksanuori nauttii myös juhlimisesta – ja aika usein myös naisista olettaen, että nauttija on heteromies. Kerrotaan esimerkiksi, että juhlakansassa ”*raksanuoren silmä lepäsi*”. Sankarit-gallupin kysymykseen ”mitä mielessä” vastataan, että ”*mitä nyt miehellä yleensä on*”. Naisten lisäksi mielessä ovat toki myös ruokatunti, lomamatkat ja alanvaihto. Yksi humoristisimpia gallup-kysymyksiä on, mikä työkalu olisit. Muun muassa näin kuvailevat gallupiin vastanneet raksanuoret itseään: ”*iskuproakone, koska se iskee, se poraa, se on kone*”, ”*leka, tekee paljon tuhoa nopeasti*” ja ”*laattakampa, suora ja sopii käteen kuin valettu, kestävä, mutta aina myös pestävä*”. Eräs arvelee olevansa vähän tylsä ja arvelee siksi muistuttavansa lähinnä tylsää puukkoa. Yksi piirre, mikä esiintyy jutussa kuin jutussa, on itseironia. Urheiluharrastuksesta kertoessa saatetaan

lopuksi todeta esimerkiksi *"Ei muuta kuin salille penkkiä pumppailemaan ja tissejä kasvattalemaan!"*. Eräs autoharrastaja kertoo, ettei nenää kannata kaivaa ajaessa, koska erikoisen auton kuski on koko ajan katseiden alla. Samainen harrastaja on jokseenkin kyllästynyt autonsa kuvaajiin ja toteaaakin: *"Majoneesit poskilla ei tule oikein hyviä poseerauskuvia"*. Humoristinen kotiseutuylpeys, vai nurkkakuntaisuus, tulee ilmi esimerkiksi siinä, että auton ilkivallantekijöiden arvellaan olevan *"tietysti"* naapuripaikkakuntalaisia.

Ehkä vähän yllättäen voimakkain yhteiskunnallinen tai poliittinen sanoma lehdessä ilmenee humoristisissa sarjakuvissa. Lehteä suunniteltaessa linjattiin, ettei haluta tehdä räikeän poliittista lehteä, mutta koska ay-toiminta on väistämättä myös poliittista ja yhteiskunnallista, on tätä puolta luontevaa tuoda esiin huumorin kautta. Huumori usein perustuu stereotypoille, joten se tapaa olla kärjekästä jo huumoriarvon vuoksi. Sarjakuvastripeissä kritisoidaan huonoja sosiaalituloja ja pomon piittaamattomuutta niistä, suomalaisen työntekijän ennakkoluuloista asennetta ulkomaisiin työkavereihin stereotypoiden kautta, työnantajapuolen "kuuroutta" tes-neuvotteluissa, Olkiluodon työmaan ongelmia kuten alipalkkausta, heikkoja työoloja ja huonoa työturvallisuutta sekä alkoholinkäyttöä työmaalla. Sarjakuvasanakari, Raksanuorten maskotiksi muodostunut "liekkiukko" eli Unionman kuvataan työläisten sankarina, joka toimii *"alan paremman huomisen puolesta, harmaata taloutta ja kieroja työnantajia vastaan"*. Toinen huumoria hyödyntävä ja samanaikaisesti yhteiskunnallisesti kanta-aottava tyypillinen kuvamuoto on lehdessä Kärsimysten tie -sivun useimmiten lavastettu tilanne, jossa liioitellaan kertojan kärsimyksiä. Eräässäkin kuvasarjassa työläinen mätelee silinterihattuisen, seteleitä heittelevän porvarin arkkityypin jaloissa. Tämän esimerkin pohjalta voisi ajatella Raksanuoret-lehden kytkeytyvän itse asiassa hyvin vanhaan perinteeseen luokkaristiriitojen esittämisessä.

Raksanuori on paitsi utelias, helposti innostuva ja humoristinen, myös malttamaton. Kerrottaessa saunaillasta saunan lämpiämistäkään ei malteta odottaa, vaan innokkaimmat menevät 60 asteen löylyihin. Illanistujaisten meininkiä kuvataan usein vauhdikkaaksi ja juhlintaa kovaksi, joskin tyypillisesti kiertoilmauksin: *"Myöhään meni, hauskaa oli ja ainakin tiettävästi kaikki selvisivät reissusta ehjin nahoin."* Jälkipelejä pidetään ja ne jatkuvat esimerkiksi *"aikaiseen aamuun eri puolilla Turkua"* ja *"loppu onkin sitten historiaa"*. Kerran erehdytään tai rohjetaan sanoa suoraankin: *"suunnattiin joukolla rellestämään Seinäjoen keskusta"*. Tyypillisesti onnistuneesta tapahtumasta kirjoitetaan lopuksi tyyliin *"Oulu kiittää ja kiittää"*, tai minkä alueen raksanuoret

kulloinkin ovat vauhdissa olleet. Vaikka raksanuori on spontaani ja malttamaton, hän ei pidä räihinästä ja tappelusta, vaan ”hyvästä meiningistä” ja siitä, että kaikilla on hauskaa. ”Kaikilla oli hyvä mieli, eikä kukaan urpo ollut rinnuksissa kiinni.” Kun raksanuori matkustaa, hän tutustuu innokkaasti uusiin ihmisiin ja kuvaa kommelluksiaan humoristisesti. Hän paheksuu ”känniörvellystä” ja sitä kuulemma erityisesti harrastavia brittejä ja muistuttaa, että reissussa kyllä pärjää, ”kunhan ei ala prikalla juomaa pöytään kantamaan”. Mieluiten raksanuori matkustaa jonnekin lämpimään tai harrastuksen perässä. Muuan Itä-Euroopan matkaaja jakaa vinkkejä kertoen, mistä löytyvät parhaat juhlat ja nähtävyydet, mutta kehuu myös naiskauneutta tyyliin, joka paljastaa jutun olevan suunnattu ainakin niiltä osin lähinnä heteromieslukijalle. Toisaalta kirjoittaja myös kertoo avoimesti omista ennakkoluuloistaan ja törmäämisestään niihin. Itä-Euroopassa onkin ystävällisiä ihmisiä, halpaa ja mukavaa, vaikka tiet eivät olekaan huippukunnossa. Silmiinpistävää on, että toisaalta kehutaan maanläheisyyttä, toisaalta halpoja VIP-tiloja juhlapaikalla. Raksanuori etsii siis edullista luksusta.

5.4. Adrenaliinin metsästäjä

”Kaikki kovaa kulkevat vehkeet kiinnostavat.”

Tutunkin harrastuksen pariin ohjaa aina uudestaan jännityksen kaipuu, ”ne hetket, kun adrenaliinia tulvii vereen”. Paintballin parissa syntyneitä mustelmia kuvataan melkein yhtä hartaasti kuin synnytyskipua, todeten sen unohtuvan aina seuraavaan peliin mennessä. Kipu ei välttämättä ole aina edes pahasta. ”Pieni kipu on aina välillä mukavaa”, kertoo eräskin. Adrenaliini mainitaan jutussa jos toisessakin, harrastuksen kuin harrastuksen yhteydessä, jalkapallosta moottoriajoneuvoihin ja metsästyksen.

Moottoriajoneuvot kaikkineen ovatkin raksanuoren ylivoimaisesti suosituin harrastus yli kymmenellä erillisellä maininnalla. Maininnat jakautuivat melko tasaisesti autojen ja pyörien kesken, joukossa oli myös muutama mönkijä ja moottorikelkka. En erotellut erikseen kulkupelien rakentelua ja niillä ajamista, koska nämä esiintyivät poikkeuksetta yhdessä. Vain salilla käynti yltää samoihin lukemiin. Tosin laskin salilla käymiseksi myös penkkipunnerruksen ja kahvakuulailuun. Toiseksi suosituin harrastus on metalli- tai konemusiikki, muutama myös soitti kitaraa, osa bändissä. Urheiluvoittoisesta listasta pistää silmään eräs poikkeus: ”Lapsuuteni pakollisten

sellonsoittovuosien jälkeen". Useimmiten, kun raksanuori kertoo taustastaan tai perheestään, sitä edustaa autojen tai pyörien pariin ohjannut isä tai veli. Samainen raksanuori harjoittaa myös kulttuurikritiikkiä puhuen *"brittiläisistä paskasarjoista"* konemusiikkitapahtumasta kertovan jutun yhteydessä. Tässä voitaneen nähdä selkeä erottautumispyrkimys brittiläiseen työväenkulttuuriin, joskin on huomattava, että meillä työväenkulttuurilla ei ole niin selkeää roskan leimaa tai vastaavasti "paskasarjoja" ei tunnisteta tai ajatella työväenluokan kulttuuriksi. Kirjoittaja haluaa selvästi välttää roskakulttuurin leimaa, vaikka pitääkin juhlimisesta ja konemusiikista. Hän kertoo kalliista klubeista, joilla juhlietaan, mutta joissa raksanuoren rahat eivät kauaa riitä.

Moottoriajoneuvojen, salilla käymisen ja musiikin kuuntelun jälkeen suosituinta vapaa-ajantoimintaa oli ay-toiminta ja salibandy molempien erottuessa selkeästi joukosta mainintojen määrässä. Ennakko-oletusteni vastaisesti kamppailulajit tulivat vasta näiden jälkeen.

Kamppailulajien, joihin sisältyi muun muassa vapaaottelua ja brasilialaista jujutsua, kanssa yhtä suosittua oli autojen stripe-maalaukset, jota siis en laskenut tuunausharrastuksen alle, ja *"biletys"*. Näitä seurasivat matkustelu ja lumilautailu. Seuraavat harrastukset tai ajanvietteet saivat kukin yhden tai kaksi mainintaa: paintball, *"oma raksa"*, koulutyöt, skeittaus, rullalluistelu, hengailu, valokuvaus, lenkkeily, politiikka, koirat, sukellus, uinti, golf, ompelu, ratsastus, hevoset, tatuoinnit, laskettelu, *"sohvalla makoilu"*, kutominen, luonnossa liikkuminen, metsästys, kalastus, kitaran *"rämpyttely"*, askartelu ja nikkarointi, lueskelu, *"touhotus"*, ideointi, haaveilu, paini, pyöräily, elokuvat hiihto ja uiminen.

Jos muihinkin harrastuksiin, niin erityisesti moottoriajoneuvoihin liittyy vahvasti jännityksen kaipuu. Tyypillisesti harrastaja on teininä *"härännyt poliiseja"* suorastaan *"pyörre tankissa käyden"* tai ajellut vähän varomattomammin *"pölyttäen penkkaa"*. Vauhdista ja vaarallisista tilanteista muistetaan mainita vähintään yleisluontoisesti. Muodostuu kuva vallattomasta ja rajoja koettelevasta, vauhdin- ja jännityksenhakuisesta nuoresta. Vahinkoja on kuitenkin sattunut vähemmän, minkä yhteydessä usein kiitellään tuuria. Olisi vaikeaa kuvitella tuurin kiittelyn olevan yhtä yleistä esimerkiksi työturvallisuusjutuissa. Vapaalla ja harrastaessa raksanuorella on selvästi enemmän tilaa venyttää kunnollisuuden määritelmiä kuin töissä ollessaan. Toisaalta tämä sopii myös lehdessä paljon esiintyvään *"asialliset hommat hoidetaan"* -menteliteettiin.

Työturvallisuudesta kirjoitettaessa ollaan ehdottomampia ja vedotaan toistuvasti läheisten suruun, usein erikseen perheellisiin työntekijöihin, jos jotain tapahtuisi. Oletuksena on, että jos raksanuori onkin huimapäinen, niin tämä ainakin on vastuullinen perheellinen ja ajattelee läheisiään, jos ei

itseään aina muistakaan. Vapaa-ajalla onnettomuuksia sattuu myös muun kuin moottoriurheilun, esimerkiksi jalkapallon, parissa. Tämän voi nähdä myös eräänlaisena oman tilan ja ajan valtaamisena tai määrittelynä omassa elämässä, kun työnantaja joutuu vain hyväksymään harrastuksesta aiheutuneen sairausloman. Tämä havainto esiintyy lehdessä auki kirjoitettuna. Vaikka raksanuori on muuten lainkuuliainen, moottoriajoneuvot tekevät pienen särön tähän kuvaan. ”*Nopeilla autoilla ajettaessa ajokortin pysyvyys on usein vaakalaudalla*” ja onpa se saattanut joutua pari kertaa hyllyllekin. Samassa jutussa mainitaan kuitenkin, ettei alkoholilla ole ollut osuutta näihin tapauksiin. Joskus syytetään omaa nuorempaa ja kokemattomampaa itseä: ”*vauhti verissä, ajotaitoa ei niin paljoa ja vedetään kusta päässä täysiä joka paikkaan*”. Toisiaan raksanuoret kuvailevat eri yhteyksissä muun muassa hurjapäiksi. Jännitystä haetaan myös esimerkiksi metsästyksen kautta. Metsästystä harrastava kuvaa ”*vietin*” heräämistä, adrenaliinin vaikutuksia ja hetkeä ennen aseensa laukaisemista. Välillä urheiluharrastuksia kuvataan sangen maskuliinisesti. Esimerkiksi kädenvääntöä kuvataan hurjannäköiseksi ja ankaraksi väännöksi, jossa ”*kädet pamahtelevat pöytään, suonet pullistelevat käsissä ja naamoissa*.” Moottoriajoneuvoharrastuksille on tyypillistä, että niiden pariin on päädytty jo varhain. Isällä on ollut autokorjaamo tai perheenjäsenet ja kaverit ovat innostaneet.

Urheilusta kirjoitetaan tyypillisesti joukkuehengen ja hauskanpidon kautta korostaen yhdessäoloa saavutusten ohi, mutta väliin mahtuu totisempiakin sävyjä, jotka voi nähdä osana jännityksen hakua: ”*sisuuntuneen Chicagon [Lahden] miehet*” treenaavat raivokkaasti, homma otetaan tosissaan ja ennen peliä ollaan voitonvarmoja. Kun tulee ”*kirvelevä tappio*”, lohtua tuo, että muut ovat pärjänneet vielä huonommin – siis perinteinen urheiluhenkkinen vahingonilo ja myös uho siitä, että vielä näytetään. Useammin kirjoitetaan kuitenkin yhteishengestä, harrastuksen luomasta yhteisöllisyydestä ja hyvästä ilmapiiristä, jota tietysti pieni perinteinen naljailukin voi hyvin olla osa. Tunnelmaa eivät voi pilata ainakaan luonnonilmiöt, koska raksanuori ei valita säistä. ”*Sääkään ei ole este, vaan haaste*.” Tämä tulee todettua kolmessa eri tekstissä, joissa harrastetaan ulkoilmassa. Kosteaa keli ”*erottelee huippukuskit niistä pahuksen sunnuntaikuskeista*” ja ukkosenjyrinä on pelkästään tunnelmallista. Trombi rantalentopallo-ottelussa ei haittaa menoa ja kerrotaan olevan komean näköistä, kun tuolit ja pöydät lähtevät lentoon.

Mitä tulee tunteisiin vetoamiseen, niin auto- ja pyöräharrastusta kuvataan kaikkiaan hyvin tunnepitoisesti. Menopeleihin syntyy kuume tai intohimo ja niistä haaveillaan. Joskus sellainen saa

”sukat pyörimään jaloissa”. Muutama tunnustautuu merkkiuskolliseksi, mutta tämä on harvinaisempaa. Autokokemuksia ajamisesta tietyn ajoneuvon näkemiseen ensi kerran luonnehditaan muun muassa sanoilla hätkähdyttävä, kiehtova ja mieleenpainuva. Kokemuksista todella nautitaan, joskus *”suunnattomasti”*. Autoa kuvataan inhimillistävien termein, kuten vanhaksi rouvaksi. Moottoripyörää taas kutsutaan muun muassa käskyttäväksi ja siitä rakennetaan *”julma”* menopeli. Laitettujen tai erikoisten autojen kerrotaan myös keräävän katseita – myös naisilta. Autoihin halutaan *”hillot munkit”* ja lisää tehoja. Moottorikelkkailusta kuvaillaan, kuinka on *”kiva päästellä kunnolla ja ottaa kelkasta mittaa”*.

5.5. Käsistään kätevä ja harrastukselleen omistautuva

”Tykkään tehdä töitä, joissa näkee kädenjälkensä. Ei minusta näytön eteen istumaan olisi.”

Raksanuori ymmärtää harjoittelun merkityksen ja haluaa harrastuksestaan ennen kaikkea irtioton arjesta sekä lepoa mielelle ja ruumiille fyysisen rasituksen kautta. Monissa harrastus- ja tapahtumajutuissa korostuu periksiantamattomuus. Kun seinäkiipeillään, kiipeillään niin kauan kuin voimat suinkin riittävät. Erityisesti moottoriajoneuvoista kertovissa jutuissa nousee raksanuoren piirteinä esiin myös kätevyys. Autojen *”tuunaajaa”* tai pyörien *”roplaajaa”* kuvaillaan käsistään käteväksi, sitkeäksi ja omistautuneeksi. Tuunausjutuissa toistuvat myös luonnehdinnat vapaa-ajan vähyydestä ja harrastukselle omistautumisesta. Pyörät ja autot rakennetaan itse alusta loppuun tai vähintään niitä tuunataan huolella, aikaa ja rahaa säästelemättä. Autoja ja moottoripyöriä niitä harrastavat ovat miltei poikkeuksetta oppineet laittamaan pienestä asti, niin tytöt kuin pojatkin. Raksanuori omistautuu harrastukselleen. Auton kunnostaminen ja mieleiseksi laittaminen voi viedä *”yhden talven kaikki vapaillat”*, sopivia osia etsitään ympäri Eurooppaa. Moottoripyöriin ja autoihin liittyy usein myös runsaasti jatkosuunnitelmia. Milloin aiotaan osaa kilpailuihin tai tapaamisiin, milloin suunnitellaan seuraavaa projektia tai matkaa. Tuunaamisen kuvaillaan olevan *”verissä”* samalla tavoin kuin vauhdinkin. Tuunausjuttujen raksanuori on sinnikäs ja taitava. Paitsi moottoriajoneuvojen yhteydessä, kätevyys tulee esiin myös taiteellisuuden, kuten tatuointiharrastuksen kautta. Kirjoittaja määrittelee käsityöläisyyden ja kätevyuden arvoasteikossa humoristisesti ikään kuin alemmaksi tai työväenluokkaisemmaksi kuin perinteisesti enemmän korkeakulttuuriksi mielletyt taiteet, kuten laulun ja tanssin, mutta suorastaan puhkuu ammattiylpeyttä eikä piilotele osaamistaan kertoessaan kädentaidoistaan erilaisissa sitä vaativissa

töissä. Oma kehittyminen jossain asiassa vaikuttaa, monelle lehden tekstille tyypillisesti, olevan tärkeää. Toisaalta osaaminen tuo myös arvostusta.

Arvostettu ajattelutapa myös harrastuksissa on ”rankkaa, mutta palkitsevaa”. Kätevyys ja käsillä tekeminen nousevat esiin myös omaa alaa kuvatessa. Kerrotaan, miten on valmistuttu ”haasteita tarjoavalle alalle”, jolta on ”leipää ja makkaraa ansainnut vuodesta X”. Eräs kertoo halunneensa rakennusalalle siksi, että ”vaikka ala joskus vaihtuisikin, voin silti rakentaa oman asunnon, eikä peukalo ole enää keskellä kämmentä”, siis taitojaan kartuttaakseen. Työnteolla on muitakin funktioita kuin saada palkkaa. Työ myös koetaan omaksi, koska siinä ”saa ja pitää käyttää omaa ajattelu- ja päättelykykyä” ongelmien ratkaisemiseksi ja korjaamiseksi. Moni kertoo tulleen alalle, koska siinä näkee kättensä jäljen. Työn vaihtelevuus, käytännönläheisyys ja monipuolisuus houkuttelevat. Korostetaan, että rakentaminen ei ole liukuhihnatyötä. Joku kertoo jopa olevansa unelma-ammattissaan. Muutama on päätenyt alalle myös vanhempien esimerkistä: ”Vettä jo toisesta polovesta eli pienestä pitäen olen ollut alalla ja nyt ammattilainen.” Lainauksen lailla monissa jutuissa muistutetaan, että alaa opiskeleva tai vastavalmistunut ei ole vielä ammattilainen. Rakennusalan ammattilaiseksi ei siis valmistuta koulussa, vaan siksi tullaan töitä tekemällä ja ammattitaitoa aktiivisesti kehittämällä ja päivittämällä.

Yhtä monelle työ on kuitenkin vain työtä. Siihen päädytään ja nauvoja ”naputellaan”, koska jotenkin on toimeen tultava. Välillä uskalletaan sanoa myös, ettei nykyinen työ ole unelma-ammatti ja että palkka voisi olla parempikin. Eräs toteaaakin: ”Tämä homma on vähän liian yksitoikkoista, unelma-ammattini olisi gigolo.” Tyypillinen lausahdus on, että helpomminkin voisi leipänsä tienata. Jos teksteissä erottaudutaan teollisuuden työntekijöistä, erottaudutaan myös valkokaulusporukasta: ”Ei minusta näytön eteen istumaan olisi.” Toisaalta palkkaa sanotaan usein riittäväksi ja työhön ollaan useammin tyytyväisiä kuin tyytymättömiä. Raksanuori voi siis pitää tai olla pitämättä työstään, olennaista hänelle on, että sitä tehdään. Ammatti-identiteetti on yleisesti ottaen vahva ja alerityinen. Tällä voi olla tekemistä myös vahvan ammattiliiton vaikutusta, koska järjestöjen vaikutus vahvistaa ”työntekijöiden aseman kautta myös heidän ammattistatustaan” (Eteläpelto, Collin & Saarinen 2007: 111). Rakennusalalla on ollut korkea järjestäytymisaste ja vahvoja ammattiosastoja jo 1900-luvun alusta (Hannikainen 2006: 76) ja aiemminkin, vaikka Rakennusliitto on perustettu vuonna 1924.

5.6. Ruumiillinen raksanuori

”Me kuulumme selkeästi siihen ryhmään, joka saa hyvän olon fyysisen rasituksen kautta.”

Kenties tärkein motivaatiotekijä harrastamiselle on joukkuehenki, mutta hyvänä kakkosena seuraavat terveydelliset syyt. Hikiliikunnasta kirjoittaessaan raksanuori muistaa mainita, että kurinalaisuus kannattaa ja rehkiminen palkitsee niin mielen kuin kropankin. Teksteissä perustellaan raskaan työn vaativan vastapainoksi raskasta liikuntaa, että kunto kestäisi töissä. Kirjoitetaan mielekkään harrastuksen auttavan myös psyykkiseen jaksamiseen. Jos kilpaillaan, niin saavutuksistakin kerrotaan aidosti iloisena ja valmentajaa muistetaan kiittää. Vähintään kehaistaan, että virallista kisatulosta esimerkiksi penkki-punnerruksesta *”voi hyvällä omallatunnolla kehua kavereille”*.

Yksityisestä raksanuoresta, siis tämän yksityis- ja perhe-elämästä, ei kerrota paljoa. Muutamia murtumia kaavassa kuitenkin on. Kotona vaimo kiittää urheilua ja saunonutta ja siksi leppoisaa miestä, tyttöystävän tai kihlatun kanssa ei tarvitse riidellä aikaa vievästä moottoriurheiluharrastuksesta, sillä tämä jakaa kiinnostuksen kohteet. Liikunnan tai urheilun kerrotaan siis vaikuttavan positiivisesti perhe-elämään ja toisaalta kerrotaan, miten läheiset eivät häiritse harrastamista. Teksteissä kiitelläänkin läheisiä, jotka saavat sietää *”rälläkän meteliä ja lasikuidun hajua”* sekä taloyhtiön mummoja, jotka *”antavat paukuttaa peltiä kaikessa rauhassa”*. *”Emännälle”* annetaan periksi ja anoppia pelätään. Kaiken kaikkiaan kumppaneista puhutaan lämpimän humoristiseen sävyyn, silloin harvoin kuin puhutaan. Isyydestä saatetaan kertoa sivulauseessa, hieman ohimennen, mutta ilmeisen ylpeinä. Kihlatun lasten *”varaisäksi”* saadaan ylennys ja ollaan ylpeitä tulevasta naimisiinmenosta. Huomattavaa on, että kaikki jälkikasvusta maininneet ovat miespuolisia. Se voi olla sattumaa, koska enemmistö raksanuoristakin on miehiä, tai sitten naiset eivät syystä tai toisesta koe kannattavaksi kertoa lapsistaan. Pessimistisemmän tulkinnan mukaan tämä johtuu siitä, että naisten perinteisesti ”yksityiseen” kuuluvien asioiden hoitaminen on estänyt näitä osallistumasta ”julkisten” asioiden hoitoon (Lahtinen 2002: 95) ja naiset kokevat siksi viisaammaksi vaieta yksityisestä elämästään. Optimistisemmän tulkinnan mukaan nykymiehen rooli on sen verran joustava, että isä voi iloita lapsista ja olla vanhempi siinä kuin äitikin. Kun raksanuori kuvaa itseään, hän on mies, iso mies, ukkeli, ukko ja isi jälkikasvusta mainitessaan. Naiset eivät juuri korosta naiseuttaan. Tämä voi johtua siitä, etteivät sukupuoli tai

sukupuolisuus ole perinteisesti kuuluneet suomalaiseen työelämään (Kinnunen & Korvajärvi 1996: 24) ja naisten sukupuolen korostaminen nähdään erottautumisena enemmän kuin miesten, jotka on nähty enemmän sukupuolettomina. Sukupuolen kertovia sanoja lehdessä käytetään myös, kun raksanuori kuvaa toista raksanuorta esimerkiksi mieheksi tai neitoseksi. Huomattavaa on, että silloin, kun raksanuori on nainen, hän on teksteissä periksiantamaton ja voimakastahtoinen – ja hyvä ajamaan autoa. ”*Miesenemmistöstä huolimatta kurvailun voitti NN kirkaalla pohja-ajalla*”, kerrotaan eräästä karting-kisasta. Taustaoletuksena on, että miehet ovat parempia kuskeja tai jos heitä on enemmän, niin todennäköisesti joukkoon mahtuu enemmän myös hyviä kuskeja.

5.7. Tekniikkaan luottava välineurheilija

”Enää ei eletä aikaa, jolloin työvaatteina olivat rikkinäiset farkut ja lenkkarit.”

Eräs teema, jota en ennakkoon osannut arvata aineistosta nousevan, oli laadukkaiden ja kunnollisten varusteiden ja välineiden korostaminen niin töissä kuin harrastaessakin. Ideaali raksanuori ei ole mikään resupekka, vaan töissä kunnan varusteissa ja työvaatteissa. Parhaimmillaan työvaatteet korostavat persoonallisuutta ja raksanuori voi iloita siitä, että näyttää *”itseltään myös duunivaatteet päällä”*, vaikka erikoisemman työvaatteen kirjoitetaankin vaativan asennetta. Kirjoittajan mielestä vaate kertoo *”persoonallisuudesta ja pienestä kapinahenkisyydestä”*. Tässä ilmenee identiteetin muodostaminen ulkoisten merkkien, kuten tuotteen, kautta. Hallin huomio kulutuskapitalismin läpitukenavuudesta vaikuttaa osuvan oikeaan (1992:23). Työntekijä haluaa osansa materiasta, eikä luokkansa perusteella suinkaan välty *”markkinoiden turmelevalta vaikutukselta”* (1992:23–24). Niin ajattelemisen olisi naiivia. Jos raksanuori saisi miljoonan, mitä kysytään eräässä gallupissa, hän ostaisi ison talon, hienon auton, sijoittaisi järkevästi, perustaisi rakennusliikkeen, käyttäisi elämiseen ja ostaisi kaikkea mukavaa. Elämän tarkoitukseksi mainitaan naiset, terveenä pysyminen ja pitkä työura. *”Kaipa se sitä on tämä elämä.”* Tosin eräs myöntää, ettei ole elämän tarkoitusta saanut vielä selville.

Mitä tulee harrastuksiin, jos on ylipäänsä vara harrastaa esimerkiksi moottoriajoneuvoja, raksanuoren mielestä pitää olla varaa myös satsata varusteisiin jo turvallisuussyistä. Turvallisuus on tyypillinen perustelu kalliillekin hankinnoille. Monesti harrastuksen kalleuttakin vähän siunaillaan,

mutta todetaan kuitenkin, että *”mikäpä harrastus ei maksaisi”*. Harrastusvälineiden ostoa kuvataan usein hartaasti ja kallistakin hintaa suhteutetaan laatuun, hyödyllisyyteen ja turvallisuuteen. Raksanuoren luotto tekniikkaan ja varusteisiin turvallisuudessa tulee työturvallisuusjuttujen lisäksi selkeimmin esiin autoja koskevissa jutuissa. Harrastajaa kuvataan pelottomaksi ja lajia jossain määrin vaaralliseksi, mutta *”luotto turvakaariin ja suojavaarusteisiin on kova”*. Tekniikka ja taito luovat siis turvallisuudentunnetta vaaralliseksi luokitellussa lajissa.

5.8. Yhteenveto

Raksanuoreksi tullaan eli yhteisön jäsenyys ansaitaan yhtäältä liittymällä liittoon ja toisaalta osallistumalla nuorisotoimintaan joko sen järjestäjänä tai osallistujana. Yhteisö puolustaa jäseniään ja sen sisällä suhtaudutaan toisiin kunnioittavasti ja vältetään ulossulkemista. Yhteisö vaikuttaa laajuudestaan huolimatta verrattain vahvalta, koska ainakin aktiivijäsenillä on selkeä raksanuoren identiteetti. Työntekijänä raksanuori identifioi itsensä nimenomaan rakentajaksi, mutta on solidaarinen muiden alojen työntekijöitä kohtaan. Työelämässä hän on tarkka, rehellinen, yritteliäs ja ahkera sekä arvostaa sääntöjen noudattamista, vaikkei pitäisi sitä aina miellyttävänä. Hän on useimmiten ylpeä ammattitaidostaan ja kiinnostunut alansa kehityksen suunnasta.

Ammattiyhdistysliikkeessä ja politiikassa raksanuori on tunnollinen toimija, mutta ei suhtaudu kumpaankaan kuolemanvakavasti. Raksanuori on utelias ja kokeilee mielellään uusia harrastuksia ja aktiviteetteja. Hän ihailee hienoja autoja ja moottoripyöriä ja etsii jännitystä, usein moottoriurheilun parista. Hän on kätevä käsistään, oli kyse sitten töistä tai mistä tahansa kädentaitoja vaativasta tekemisestä. Harrastuksissaan hän on sinnikäs ja omistautuva. Hän arvostaa ja nauttii fyysisestä rasituksesta, oli hikiliikunnan muoto mikä hyvänsä. Useimmiten se on salilla käynti. Myös joukkuepelit ovat suosittuja, koska raksanuori arvostaa joukkuehenkeä ja yhteispeliä. Sosiaalisuus on raksanuorelle tyypillinen ja suotava ominaisuus. Hän luottaa tekniikkaan ja arvostaa laadukkaita välineitä ja varusteita sekä harrastaessaan että työskennellessään. Kaiken kaikkiaan adjektiivi ”räheä” kuvaa menevää ja eloisaa raksanuorta hyvin, mutta yhdessä riehakkuuden ja jännityksen etsinnän rinnalla elää vahvana myös kunnollisen ja tunnollisen raksanuoren kuva.

6. Pohdinta

Hypoteesini, että Raksanuoret-lehdessä luodaan identiteettiä, joka on luokkaperustainen, mutta ammattierityinen, maskuliininen, mutta ei sukupuoleen rajattu, osoittautui tarkastelun perusteella paikkansapitäväksi, mutta monimuotoisemmaksi kuin oletin. Identiteetti ei myöskään osoittautunut niin ”uudentyyppiseksi”, kuin ennalta ajattelin. Se oli monimuotoisuudesta huolimatta sisäisesti ristiriidattomampi kuin oletin, ollen näin yhtenäisyydessään järjestölehdelle melko tyypillinen identiteetti (Kariniemi 2010). Yhteisöllistä identiteettiä kuvaavat teemat eivät riitele keskenään, vaan voivat esiintyä samassakin esityksessä kaikki seitsemän. En ole varma, kertooko tämä identiteetin vahvuudesta ja siitä, että se on laajalti hyväksytty ja tunnustettu, vai siitä, etteivät vaihtoehdot raksanuori-esitykset pääse esiin. Eräänlaisena kompromissina oletan sen kertovan ainakin raksanuori-identiteetin kyvystä sisällyttää itseensä yhä uusia ominaisuuksia ja ulottuvuuksia hävittämättä ydintään, oikeutustaan ja sisäistä koherenssiaan. Raksanuori-identiteetti vaikuttaa siis sekä vahvalta että joustavalta, joskaan tarkastelusta ei käy ilmi, mitä mahdollisia esityksiä on suljettu sen ulkopuolelle. Kaikkia raksanuoria lehdessä esitetty identiteetti ei tietenkään vakuuta, eivätkä kaikki sitä voi tai halua omaksua. Kaiken kaikkiaan pidän alussa esitettyä räheä-käsitettä varsin hyvänä luonnehtimaan teemoja yhdistävää raksanuoren kattoidentiteettiä.

Monimuotoisuudesta mielenkiintoisin osoitus oli itsellenikin aiemmin käsitteellistämätön luonnehdinta raksanuoresta, joka arvostaa materiaalista hyvää ja nauttii kuluttamisesta, vaikka perustelee tämän usein hyöty- ja turvallisuusnäkökulmilla. Ehkä tämä ulottuvuus jäi minulta ennen analyysia havaitsematta joko itsestänselvyytenä tai samalla tapaa kuin Hallin (1992) suomimalla vasemmistolla, joka haluaa nähdä työväenluokan vapaana kaikesta kapitalistisesta hapatuksesta. Toisaalta kunnolliset työvaatteet tai moottoriajoneuvojen turvavarusteet eivät sinänsä edusta mitään ideologiaa, eikä niiden arvostamisesta voida mielestäni vetää minkäänlaisia johtopäätöksiä työväenluokan antautumisesta kulutukselle. Mitä tulee hienoihin autoihin, olisi mielestäni omituista ajatella, että vuonna 2013 työntekijän ainoa sallittu kulkuväline olisi laatikkomallin Lada – vaikka kelpo kulkuväline sekin on. Toki monet autot asettuvat jo hintansa puolesta kuluttamisen symboleiksi, mutta lehdissä esiteltyt autot ovat kuitenkin ensisijaisesti käsityönä laitettu hienoiksi. Lehdessä esitellään autojen ja moottoripyörien kautta nimenomaan tätä käsityötaitoa ja sen tuloksia. Juttu ei ole se, että jollakulla olisi ollut varaa tietynlaiseen kulkupeliin ja tätä varakkuutta sitten esiteltäisiin ja ihailtaisiin.

Raksanuoren identiteettiä leimasi odotetusti maskuliinisuus, mutta yhtä lailla odotetusti siihen oli pääsy myös naisilla, kuten Skeggsin (2004) mukaan on työväenluokkaisille naisille tyypillistä. Lehdessä ei näkynyt kulttuurille tyypillistä maskuliiniseksi mielletyn naisen halveksintaa (Halberstam 1998), mikä ei kuitenkaan vielä sano, ettei sitä olisi mahdollista esiintyä. Raksanuoren identiteetti on aineiston perusteella jokseenkin heteronormatiivinen, muttei avoimen syrjivä. Heteronormatiivisuus käy ilmi eräistä parisuhdetta ja halua koskevista taustaoletuksista. Se, että miehet kertoivat enemmän yksityiselämästään ja perheestään, voi kertoa joko sukupuoliroolien murtumisesta tai sitten sukupuolten epätasa-arvosta siinä, että naiselle perhe käsitetään yhä taakkana siinä, kun miehelle saavutuksena.

Ruumiillisuuteen liittyen huomattavaa oli fyysisyyden näkyminen ja korostaminen kaikissa esityksissä. Sen lisäksi, että raksanuori tekee fyysistä työtä, hänen miltei kaikki vapaa-ajan aktiviteettinsakin ovat enemmän tai vähemmän urheilullisia. Liikunnasta nautitaan, hyvää kuntoa, voimaa tai urheilullista vartaloa tavoitellaan ja sosiaalinen kanssakäyminenkin perustuu pitkälti liikunnallisille aktiviteeteille. Sitä vasten, että koko väestön tasolla työväenluokka on keskimääräistä huonompikuntoisempaa ja vähemmän liikkuvaa, näyttäytyy kuntoilun ja sen merkityksen korostaminen mielenkiintoisena. Selitys voi löytyä ammattierityisyydestä, koska rakentajalle fyysisellä kunnolla on töissä luultavasti enemmän merkitystä kuin vaikkapa ajoneuvon kuljettajalle tai palvelutyöntekijälle. Esityksistä paistoi kuitenkin jännityksen haun lisäksi aito liikunnan ilo ja energia.

Raksanuoren identiteetti lehdessä oli ennakkokäsitystäni kunnollisempi ja tunnollisempi sekä hieman vähemmän kapinallinen ja kriittinen kuin oletin. Tälle huomiolle ja tulokselle sain kuitenkin tukea ja selitystä Skeggsin (2004) teoriasta, että työväenluokka pyrkii esittäytymään kunnollisena ja kunniallisena, koska siihen yläluokasta kohdistetut leimat ja määritelmät ovat aivan muuta. Toisaalta Skeggsin käsitteellinen työväenluokka on myös jossain määrin eri kuin tässä tutkimuksessa palkkatyössä, usein vakituisessa, vahvan ammattiliiton suojassa toimivien työntekijöiden muodostama. Täsmällisen työntekijän identiteetille löytyi taustaa myös historiasta, teollistumisen ajan ihannetyöntekijän kuvasta. Edellä esitettyyn nähden on kiinnostavaa, että luokkakantaisuus tai -tietoisuus oli lehdessä enemmän näkyvissä kuin oletin. Sitä ei erityisesti alleviivata tai romantisoida, mutta se – mihin kuulutaan, kenen etuja ajetaan, mikä käsitetään

vastapuoleksi – on. Nykyiselle poliittiselle puheelle tyypillistä konsensusterminologiaa, jossa kaikkien yhteiskunnan toimijoiden edut ovat yhteneväiset, ei juuri esiintynyt, vaan politiikka näyttäytyi eturistiriitoina. Toinen kysymys voisi olla, mikä on raksanuorelle puoluepolitiikan ja ay-toiminnan suhde, mutta tähän en aineistosta varsinaisesti etsinytkään vastausta.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioimiseen ei ole olemassa tarkkoja ohjeita tai sääntöjä, vaan sitä arvioidaan sisäisen koherenssin kautta. Erikseen osa-alueista voidaan tarkastella tutkimuksen kohdetta ja tarkoitusta, omia sitoumuksia, tutkimuksen kestoja, analyysivaihetta, tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja raportointia. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 135, 138) Olen jättänyt luettelosta pois tutkimuksen tiedonantajien, kuten haastateltavien, perustelun ja suhteen arvioinnin, koska tutkimukseni ”tiedonantaja” on lehti eikä henkilö. Toinen pois jättämäni kohta on aineiston keruu, koska aineisto oli olemassa minulla valmiina.

Tutkimus vastasi tutkimuskysymykseen siltä osin, millaista identiteettiä raksanuoret itselleen omassa lehdessään rakentavat. Esittämisen tapojen hahmottelu puolestaan ei tullut valituilla menetelmillä esitetyksi yhtä tarkasti. Sen tutkimiseen, miten identiteettiä rakennetaan, olisi saattanut sopia paremmin diskurssianalyysi, eli menetelmänä olisi pelkkää laadullista sisällönanalyysia paremmin voinut toimia näiden kahden jonkinlainen grounded theory -tyylinen yhdistelmä. Tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää koskemaan koko Raksanuoret-lehteä, koska en voinut tutkia omia kirjoittamiani juttuja. Kuitenkin, koska tutkin nimenomaan sitä, millaista identiteettiä raksanuoret itse itselleen lehdessään rakentavat, olisi muiden kirjoittamien juttujen analysointi vääristänyt tutkimustuloksia ja siten tämä raja ei vaikuta tuloksiin tutkimuskysymykseen vastaamisessa. En sisällyttänyt tarkasteluuni kuvia, mutta tämä olisi voinut tuoda analyysiin lisää syvyyttä. Tutkimusprosessi, sikäli kun se lasketaan alkavaksi siitä, kun kirjoittaminenkin alkoi, kesti reilun vuoden verran muiden töiden ja opintojen ohessa. Jälkeenpäin ajatellen prosessi oli hieman liian loppupainotteinen, analyysivaiheelle jäi melko niukasti aikaa. Katson kuvanneeni eri tutkimusvaiheet riittävän tarkasti lukijan hahmottaa, miten tuloksiin on päädytty. Kun taas tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan sen sisäisen koherenssin perusteella, olisi teoriataustan analyysiin ja sen tuloksiin yhdistämisen voinut raportoida tarkemminkin. Jos aikaa tutkimukselle olisi ollut enemmän, olisi teoriataustaa kannattanut laajentaa ja esitellä vaihtoehtoisia käsityksiä esimerkiksi identiteetistä.

Tutkimukseni kuitenkin täytti tarkoituksensa tuoden uutta tietoa yhteisöllisesti tuotetun järjestölehden tekemisen käytännöistä, niiden toimivuudesta, tekijäryhmän dynamiikasta ja siitä, miten ja millaiseksi identiteetti sellaisessa lehdessä muodostuu, tapausesimerkkinä Raksanuoret-lehti. Tutkimuksen tulokset eivät ole suoraan yleistettävissä muihin vastaaviin lehtiin. Toisaalta tätä on hankala arvioida, koska tiedossani ei ole muita suomalaisia ammattiliiton nuorisojärjestölleen julkaisemia lehtiä, joita tehtäisiin enimmäkseen vapaaehtoisvoimin yhteisön sisällä. Tarkasteluni voi kuitenkin toimia apuna ja osviittana niille, jotka vastaavaa suunnittelevat. Rakennusliitolle tarkasteluni tuo analyttistä ja järjestettyä tietoa eräästä heidän projekteistaan, sen kulusta, tuloksista ja jossain määrin myös vaikutuksista. Raksanuoret-lehden tekijöille se toivottavasti antaa uusia näkökulmia ja välineitä hahmottaa projektia, jossa he itse toimivat tiiviisti sisällä. Jatkotutkimusta voisi tehdä siitä, missä määrin tarkastelun tulosten identiteetti vastaa tekijöiden kokemusta tai rivijäsenen kokemusta omasta raksanuori-identiteetistään. Myös lehden vastaanoton ja käytön tutkiminen voisivat tuoda lisää hyödyllistä tietoa.

Lähteet

- Blom, Raimo; Kivinen, Markku; Melin, Harri; Nikula, Jouko; Rantalaiho, Liisa (1986) *Rahvaanomainen työväenluokka / Kommentteja Airi Mäki-Kulmalan artikkeliin Tiede & edistys - lehdessä 1/86*. Saatavilla www-muodossa
<URL:<http://elektra.helsinki.fi/se/t/0356-3677/11/3/rahvaano.pdf>>.3.6.2013
- Erola, Jani / toim. (2010) *Luokaton Suomi?: yhteiskuntaluokat 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus, 2010.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino, 1998.
- Eteläpelto, Anneli; Collin, Kaija; Saarinen, Jaana / toim. (2007) *Työ, identiteetti ja oppiminen*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit, 2007.
- Halberstam, Judith (1998/2006) *Female masculinity*. Pr. 7. Durham: Duke University Press, 1998.
- Hall, Stuart (1992) *Kulttuurin ja politiikan murroksia*. Suom. ja toim. Koivisto, Juha; Lehtonen, Mikko; Uusitupa, Timo & Grossberg, Lawrence. Tampere: Vastapaino, 1992.
- Hall, Stuart (1999/2002) *Identiteetti*. Suom. ja toim. Herkman, Juha & Lehtonen, Mikko. 4. painos. Tampere: Vastapaino, 1999.
- Hannikainen, Matti / toim. (2005) *Työväestön rajat*. Saarijärvi: Väki voimakas 18, Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura, 2005. Saatavilla www-muodossa
<URL:https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/16505/tyovaeston_rajat_vv18_2005.pdf?sequence=1>.3.6.2013
- Heinonen, Ari; Huotari, Susanna; Laakso, Leena; Luostarinen, Heikki; Pitkänen, Ulla; Puranen, Tuula & Tihveräinen, Marja-Leena (1996) *"Ei kehuja ennen kuolemaa": raportti ay-lehden toimittajan työstä ja ammatillisesta identiteetistä / toimittaja työssä –kurssi*. Tampere: Tampereen yliopisto, 1996.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (1997) *Tutki ja kirjoita*. 3.–4. painos. Helsinki: Kirjayhtymä, 1997.
- Jakonen, Mikko: *Arvostus ja vastarinta / Beverley Skeggsin haastattelu*. Julkaistu Megafonissa 02/2009. Saatavilla www-muodossa
<URL:<http://www.megafoni.org/arvostus-ja-vastarinta/>>.3.6.2013
- Kahma, Nina (2011) *Yhteiskuntaluokka ja maku*. Helsinki: Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos, 2011. Saatavilla www-muodossa
<URL:<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/27503/yhteisku.pdf?sequence=1>>.3.6.2013
- Kinnunen, Merja & Korvajärvi, Päivi / toim. (1996) *Työelämän sukupuolistavat käytännöt*. Tampere: Vastapaino, 1996.

Lahtinen, Mikko I. (2002) *Ihminen, poliittinen eläin*. Tampere: Vastapaino, 2002.

Lehtonen, Mikko: *Kulttuurintutkimus modernin kritiikkinä*. Julkaistu Filosofinen aikakauslehti Niin & näin –lehdessä 1/1994. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa)
<URL:http://netn.fi/194/netn_194_leht.html>3.6.2013

Martikainen, Toivo: *Huomisen Suomessa köyhä tietää paikkansa* -artikkeli. Julkaistu Taloussanomissa 24.12.2012. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa)
<URL:<http://www.taloussanommat.fi/i ihmiset/2012/12/24/huomisen-suomessa-koyha-tietaa-paikkansa/201244075/139>>3.6.2013

Nissinen, Katja: *Luokkatietoinen feministi* / Beverley Skeggsin haastattelu. Julkaistu Kulttuurivihkoissa 2/2010. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa)
<URL:<http://www.megafoni.org/arvostus-ja-vastarinta/>>3.6.2013

Skeggs, Beverley (1997/2002) *Formations of class and gender: becoming respectable*. Repr. 2002. London: Sage, 1997.

Skeggs, Beverley (2004) *Class, self, culture*. London: Routledge, 2004.

Times Higher Education: *Working-class women resent stereotyping*. Julkaistu Times Higher Educationin sivuilla 9.2.1998. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa)
<URL:<http://www.timeshighereducation.co.uk/105680.article>>3.6.2013

Tuomi, Jouni & Sarajarvi, Anneli (2002) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi, 2002.